Ecaterina Ajder

Forma plastică și stilizarea ei în Tapiserie

Ecaterina Ajder

Forma plastică și stilizarea ei în Tapiserie

Tapiseria artistică

Chișinău – 2019

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
Facultatea Arte Plastice și Design
Catedra Artă Decorativă

Forma plastică și stilizarea ei în Tapiserie

Suport de curs
pentru studenții Facultății Arte Plastice și Design

Aprobat: Senatul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”

Recomandat: Catedra Artă Decorativa, Facultatea Arte Plastice și Design.

Autor: **Ecaterina Ajder,** conferențiar universitar, membru titular al UAP din R. Moldova, secția Arte Decorative, membru AIAP, UNESCO, Maestru în Arte din R. Moldova

***Consultant științific*:** **Ana Simac,** doctor în studiul artelor, conf. univ. membru titular al UAP din R. Moldova.

Recenzent: **Tudor Stăvilă,** doctor habilitat în studiul artelor, profesor cercetător, Institutul Patrimoniului Cultural, membru titular al UAP din R. Moldova.
Vitalie Malcoci, doctor în studiul artelor, conf.univ.,cercetător, Institutul Patrimoniului Cultural, membru titular al UAP din R. Moldova.

***Redactor*:** **Ludmila Armașu-Cantîr,** doctor în filologie, conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

Design grafic: **Igor Simac,** grafician, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

Cuprins

Preliminarii 5

I. Forma ca element de limbaj plastic și factorii ei psihologici..7

1. 1. Tipurile formelor plastice în Arta Plastică.....7

1. 2. Forma bidimensională și tridimensională 11

1. 3. Greutatea, culoarea și modularea clarobscură 12

1. 4. Activizarea plastică a formelor 13

II. Studiul structurilor din natură și transformarea lor în structuri plastice 15

2. 1. Studiul formelor naturale 15

2. 2. Obținerea formelor plastice.....17

2. 3. Legile stilizării și interpretării decorative 18

2. 4. Structura și factura 24

Concluzii 31

Summary 33

Bibliografie 35

Anexe.....37

Obiectivele cursului:

- să aplice principiile de activizare plastică și grafică a formei în compoziția de tapiserie;
- să identifice structura, factura și stilizarea în proiecte și lucrări de tapiserie;
- să analizeze etapele elaborate și modalitățile de obținere a proiectului de tapiserie după temă, folosind diverse procedee, metode și tehnici de lucru;
- să enumere elementele limbajului plastic utilizat în proiectul de tapiserie executat;
- să utilizeze bazele compoziționale în procesul elaborării proiectelor artistice;
- să evalueze eficiența formării competențelor de alternare, analiză și sinteză în procesul stilizării și interpretării artistice.

Suportul de curs este destinat studenților și masteranzilor facultății *Arte Plastice și Design*, specialitățile: *Arte Decorative, Prelucrarea artistică a materialelor*.

Preliminarii

Suportul de curs are ca scop familiarizarea și cultivarea la studenți a abilităților de interpretare, de stilizare, de improvizare a elementelor din natură (motive fitomorfe, zoomorfe, avimorfe și antropomorfe), înzestrarea cu cunoștințe vaste în domeniul prelucrării formei plastice.

În cadrul acestui curs vor fi utilizate următoarele tehnologii didactice:

- expunerea cunoștințelor teoretice și aplicarea în practică a posibilităților de întrebuințare a stilizării, improvizării și interpretării artistice;
- demonstrarea practică a diverselor variante de transpunere în material și implicarea studenților în procesul de creație;
- documentarea la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul de Arheologie și Etnologie, Muzeul Național de Arte Plastice, biblioteci (secția de Artă).

Imaginile artistice ale reprezentărilor decorative sunt simple, schematice, păstrând în ele doar detaliile expresive ale unor forme ce se găsesc sau nu în lumea vizuală în procesul muncii, vieții ca o necesitate vitală în satisfacerea dorințelor materiale și spirituale ale omului. El și-a înfrumusețat uneltele de muncă, imprimând într-un mod original, anumite ornamente, care nu mai purtau pecetea izvorului de inspirație, acesta fiind doar un pretext inițial.

Toate formele stilizate se supun numeroaselor interpretări, ele având în același timp și un caracter simbolic, semnificativ. În ornamentele populare, acestea reprezintă viața și lumea înconjurătoare. Florile și petalele redate pe covoarele românești sunt de o mare sinteză și nicidecum o copie a elementelor reale, în ele concretizându-se seninătatea, gingășia și aspirația pentru frumos.

Motivele stilizate se grupează în trei categorii mari:

- motive stilizate concrete;
- motive stilizate interpretate;
- motive stilizate cu caracter abstract.

Formele compoziționale decorative se construiesc din motive stilizate pentru a servi, la rândul lor, diferitor imprimări pe materiale textile, covoare, broderii, obiecte de marochinărie. (insecte, animale, pești, păsări, vegetație etc.).

I. Forma ca element de limbaj plastic și factorii ei psihologici

1. 1. Tipurile formelor plastice în Arta Plastică

Formele plastice sunt: plane și spațiale, spontane și elaborate, închise și deschise, reci și calde.

Forma în Artele Plastice este un element foarte important al limbajului operei de artă, cu ajutorul căruia se realizează o imagine plastică sau decorativă (alături de punct, linie, culoare și mono culoare).

Forma este principalul element de limbaj plastic din care se compune un peisaj, un portret, un covor, păsări, flori, fructe, ornamente. Ca și celelalte elemente formele pot fi obținute *spontan* sau pot fi *elaborate*.

Forma reprezintă aspectul vizual, înfățișarea lucrurilor, ființelor și fenomenelor din natură. Acestea se deosebesc între ele prin formă. Spre exemplu:

- floarea-soarelui și spicul de grâu;
- porumbelul și barza;
- albina și fluturele;
- masa și scaunul;
- flăcările focului și valurile mării;
- norii și curcubeul.

Exemplele pot continua la nesfârșit. Tot ce există pe pământ și în univers are o formă, prin care se înțelege înfățișarea vizibilă a unor obiecte materiale. Putem vorbi de forma ochilor sau a feței cuiva, de formele mobilierului, de formele elementelor ori fenomenelor din natură etc. Forma definește tot ce există în univers.

Sunt forme create de natură și forme create de om, care au fost inspirate din natură. Printre acestea sunt și formele artistice plastice. În pictură, în sculptură, în artele decorative etc. artistul și-a lut ca model natura [11, p. 4].

Aspectul exterior al unui obiect este legat de formă. Varietatea formelor naturale este infinită. Acestea sunt determinate de o anumită structură internă.

Forma plastică este forma creată de artist. Ea are două dimensiuni: lungime și lățime, fiind continuată într-o suprafață bidimensională. Forma a fost definită atât ca reprezentare a unui obiect, cât și ca delimitare a unui spațiu pur și simplu. Forma poate exista autonom, doar poate fi și abstractă.

Forma artistică plastică are două ipostaze: plană și spațială.

Forma plană:

- forma delimitată printr-un contur dintr-o linie curbă sau frântă închisă (sau combinație de linii curbe și frânte), adică conturată printr-o linie;
- forma acoperită dintre puncte, linii, pete spontane amestecate parțial, fuzionate, presate etc. Acest gen de formă vibrată imprecisă se numește și pată picturală, adică realizată dintr-o pată uniformă;
- forma acoperită de o culoare sau de un amestec uniform (realizat pe paletă). Acest gen de formă elaborată se numește și pată (tentă). Plată sau decorativă pe ea se pot suprapune puncte și linii, adică poate fi realizată din pete picturale în diverse tehnici.

Forma spațială:

- forma realizată în tehnica modelajului, construită din diferite materiale textile, hârtie etc. Formele spațiale pot fi elaborate, finisate

sau forme spontane, nefinisate (în funcție de procedeele folosite, materialele și instrumentele de lucru).

Forma spontană:

- este un tip de pată picturală care poate fi obținută prin tehnica plierii, suprapunerii, monoprint sau presării
- tehnica plierii se realizează astfel:
- se îndoaie (se pliază) hârtia, pânza, pielea, orice material la jumătate și se netezește cu mâna pentru a presa culorile aflate între foi. Se desfac ușor foile pe care se află două forme spontane identice aflate față în față;
- tehnica presării se deosebește de cealaltă prin folosirea altei planșe care se suprapune peste cea pe care s-au pus culorile. Are avantajul că formele nu mai sunt simetrice, iar cea de a două planșă poate fi folosită pentru prelucrarea formelor spontane.

Forma elaborată:

- se deosebește de forma spontană prin aspect, fiind realizată cu atenție și migală, fără efecte întâmplătoare neprevăzute. Forma elaborată este obținută cu intenție, cu un scop anume, fie că este elaborat numai conturul sau întreaga suprafață. Formele spontane obținute prin presarea sau plierea hârtiei, pilei, pânzei se prelucrează prin adăugarea unor forme elaborate astfel:
- se completează lucrarea cu forme și linii elaborate, non figurative și figurative;
- se descoperă asemănări între formele spontane și formele din realitate (flori, păsări, pești, animale, etc.), se prelucrează formele spontane, conturând elementele figurative și adăugând altele noi, elaborate.

După modul în care centrul compozițional conduce privirea către interiorul sau exteriorul unei lucrări, compozițiile pot fi închise și deschise, așa și forma plastică poate fi închisă sau deschisă.

Forma deschisă:

reprezintă o imagine formată din linii care nu se mai întorc la punctul final, au direcții de centrifugă. Compoziția deschisă se caracterizează prin existența mai multor centre de interes, care îndreaptă privirea către exteriorul lucrării. Aspectul acesteia poate crea impresia că este un detaliu dintr-un ansamblu.

Forma închisă:

are o structură inversă, adică centripetă, ceea ce înseamnă că toate detaliile ei sunt orientate spre centru. Compoziția închisă are un singur centru de interes care îndreaptă privirea către interiorul lucrării, iar principalele elemente componente sunt dispuse în zona centrală pe care o înconjoară.

Compoziția este o creație artistică prin care este valorificată pe deplin creativitatea plastică. Nu se poate realiza o bună compoziție fără studiul formelor naturale, fără cunoașterea tehnicilor și elementelor de limbaj plastic.

Forma rece:

este un tip de stilizare alcătuit din linii și unghiuri. Ține de o simplificare dură, rece a formei și se aplică în compozițiile de toate genurile de artă plastică.

Forma caldă:

este un alt tip de stilizare, alcătuit din linii curbe, oblice. Ține de o simplificare fină, caldă a formei și se aplică în compoziții de toate genurile de artă plastică.

Forma este silueta, conturul obiectului, care poate fi simplă sau compusă. Forma simplă este forma plată pe care o reprezintă pătratul,

triunghiul, cercul. Iar forma compusă e alcătuită din mai multe forme simple volumetrice: cubul, sfera, piramida. Orice formă are o suprafață principală, numit centru compozițional, și suprafețe secundare [11, p. 6-12].

Formele plastice mai pot fi: realiste, geometrice și abstracte.

Caracteristicile formei sunt: plastica exterioară și interioară, mărimea și amplasarea în spațiu.

1. 2. Forma bidimensională și tridimensională

Forma bidimensională sau plană are două dimensiuni:

lungimea și lățimea. Este solicitată în compoziții frontale și orizontale. Forma plastică plană este forma desenată, reprezentată pe o suprafață plană: foaia de hârtie, pânza, cartonul, sticla, zidul, peretele pentru frescă etc.

Forma tridimensională are trei dimensiuni:

lungime, lățime, înălțime. Este solicitată în compoziții volumetrice, sculpturale.

Forma spațială este un volum așezat în spațiu.

Astfel de forme pot fi: o construcție arhitecturală, o sculptură, obiecte de vestimentație, obiecte de design casnic, mobilier, aranjamente spațiale textile, montaj artistic din diferite materiale. Sârma, metalul, hârtia, lâna sunt materialele cele mai practice din care se pot crea forme spațiale textile.

O posibilitate de creare a unor forme spațiale o constituie tehnica volumetrică mixtă. Această tehnică solicită aptitudini sculpturale.

Formele plastice comunică idei, sentimente. De aceea ele intră în categoria elementelor de limbaj artistic, plastic [11, p. 24].

O lucrare de artă plastică trebuie analizată și apreciată, în primul rând, după elementele de limbaj și mijloacele de expresie ce le conține. Componentele plastice sunt cele care dau tabloului frumusețe și expresivitate.

1. 3. Greutatea, culoarea și modularea clarobscură

Greutatea, culoarea și modularea clarobscură sunt factori psihofiziologici, care au un impact determinant în receptarea mesajului operei de artă. La perceperea vizuală formele statice și formele mari par a fi mai grele, în schimb formele dinamice și cele mai mici par a fi mai ușoare. Greutatea mai depinde și de factură; mai ușoară pare factura netedă, pasivă (ca frunzele de copac sau petalele unei flori); mai grea pare a fi cea evidențiată, activă (coaja de nucă sau cea de copac). Greutatea depinde și de relief: desigur, mai ușor este *basorelieful*, dar cel mai greu e *altorelieful*. Greutatea e dependentă de culoare: culorile deschise și cele reci ale formei redau forme mai ușoare, iar cele mai grele reprezintă culori închise și calde.

Modelarea clarobscură depinde de prezența umbrei și a luminii. În lipsa acestora volumul nu se percepe. Dacă lumina e generală, atunci forma se generalizează. În cazul în care lumina e apropiată, apare contrastul și atunci forma iese în evidență.

În domeniul designului există două mijloace principale compoziționale: *culoarea și forma [19, p. 8]*.

Principiile creării formelor constituie baza artei decorative și a designului. Se consideră că aceste principii dezvoltă:

a) gândirea spațială;
b) gândirea abstractă;
c) gândirea creativă;

d) gândul estetic.

Modificarea formei de bază (distrugerea formei precedente) și crearea unei forme noi (modificărea numai a conținutului și siluetei), se numește *transformarea plastică*. Transformarea plastică are cinci procedee:

- decuparea;
- adăugarea;
- alunecarea;
- intersecția;
- combinarea [19, p. 7].

1. 4. Activizarea plastică a formelor

Activizarea plastică este o modificare a formei de bază numai prin decor. Principiile transformării plastice presupune crearea centrului compozițional. Sarcina activizării rezidă în susținerea acestui centru compozițional prin actualizarea părților. Procedeele activizării sunt:

- adăugarea punctelor și liniilor;
- adăugarea formei adecvate;
- adăugarea formei neadecvate;
- combinarea.

După cum am mai menționat, orice formă conține partea principală, adică centrul compozițional și părțile secundare. Importanța centrului se va menține numai în cazul întrebuințării corecte a activizării, adică atunci când centrul compozițional de activizare coincide cu centrul compozițional al transformării. Partea centrală se va evidenția prin aplicarea contrastelor, prin dimensiune sau culoare.

Solidaritatea formelor și a ideilor unei epoci nu este și nu a fost niciodată sesizabilă în uniformitatea imaginilor care ne-o dezvăluie, ci într-un fel de orchestră în care fiecare își cântă partitura și în care varietatea instrumentelor și a vocilor exprimă prin unitatea cucerită a ritmului, complexitatea aparențelor reale. Trebuie doar sa-i alegem pe cei care cântă corect și să-i eliminăm pe cei care cântă fals.

Dacă avem dreptate, se va ști peste cincizeci de ani. Dar nu putem fi siguri de aceasta. Considerăm, că esențialul e nu să te temi de estimarea greșită a valorii absolute a obiectului iubirii tale, ci să iubești la absolut [20, p. 11].

II. Studiul structurilor din natură și transformarea lor în structuri plastice

2. 1. Studiul formelor naturale

Privite în ansamblu, diferite forme materiale naturale (roci, plante, insecte, păsări, animale etc.) au o serie de elemente comune, asemănătoare, pe baza cărora pot fi clasificate în regnuri, clase, familii etc.

Examinând însă cu atenție formele materiale din mediul înconjurător, vom observa că fiecare are o structură proprie, specifică, prin care se deosebește de celelalte.

Structura reprezintă alcătuirea formelor materiale și modul în care sunt organizate elementele lor componente, structuri create de om (diferite obiecte, construcții etc.).

În cadrul structurilor naturale, între elementele componente există relație de simetrie, de echilibru, de egalitate etc.

Structura internă determină forma exterioară a lucrurilor din natură.

Pentru a înțelege mai bine diferite lucruri din natură ele trebuie observate și studiate cu atenție. Frunze, rămurele, fructe, semințe, mici obiecte uzuale etc. , pot fi desenate în diferite tehnici și materiale. Se pot folosi frunze de diverse forme și mărimi, care se acoperă pe o parte cu culoare și apoi se imprimă cu ele foaia de hârtie [18, p. 3].

Folosind frunzele ca structuri naturale, se ajunge la crearea unei structuri noi artistice.

O expresivă structură plastică e obținută prin combinarea variată a unor forme de scoici și cochilii de melci. O structură naturală studiată cu atenție poate fi ușor transformată în structură plastică prin interpretare personală.

Studiul structurilor naturii devine și mai interesant atunci când se fac secțiuni în diferite fructe, legume ori semințe. Apar forme și structuri noi, mai expresive, care pot constitui baza creării unor structuri plastice inedite.

Demonstrăm cum o structură naturală simplă poate fi interpretată original, dând naștere unei structuri plastice noi. Dacă se compune o structură plastică prin asamblarea de forme secționate, dar diferite ca înfățișare, aspectul estetic al compoziției este cu totul altul [19, p. 4].

Astfel de compoziții cu structuri artistice se pot realiza în tehnici și materiale diferite.

Privind cu atenție lucrurile din lumea înconjurătoare, vom putea observa că fiecare are o structură proprie specifică, prin care se diferențiază de celelalte. Totodată, vom mai remarca ființe ori lucruri asemănătoare, care pot fi clasificate în regnuri, clase, ordine, familii etc.

Aceste alcătuiri poartă denumirea de structuri. Structurile din mediul înconjurător se numesc structuri materiale sau naturale. Ele pot fi împărțite în grupuri:

- structuri minerale (roci, cristale etc.);
- structuri vegetale (arbori, plante etc.);
- structuri animale (animale, păsări, insecte etc.);
- structuri create de om (diferite obiecte, construcții etc.).

De regulă, activitatea de creație plastică se desfășoară pe baza observării mediului înconjurător [18, p. 9].

Artistul studiază forma naturală pe care o transformă apoi, cu ajutorul elementelor de limbaj, în forma plastică. În timpul studiului va urmări tipul formei materiale, structura ei și relațiile dintre ele-

mentele componente. După examinarea formei exterioare, obiectul, dacă este posibil, va fi secționat pentru a-i observa structura internă.

Se va putea observa faptul că, față de ordinea și dezordinea aparentă, nimic nu este întâmplător, fiecare element component își are rostul său, dând posibilitatea ansamblului să „funcționeze".

Structurile materiale pot fi clasificate în structuri simetrice, asimetrice, concentrice, longitudinale, circulare, sferice, cilindrice etc. [22, p. 8]

2. 2. Obținerea formelor plastice

Una dintre metodele de obținere a formelor plastice din formele naturale este *stilizarea*.

Prin stilizare se urmărește observarea cu atenție a formelor naturale și accentuarea trăsăturilor caracteristice acestora. Stilizarea se va efectua urmărindu-se permanent păstrarea caracteristicilor specifice ale formelor naturale.

În funcțiune de obiectele stilizate (frunze, fructe, flori, păsări, insecte etc.) motivele decorative sunt florale sau zoomorfe. Forma lor va depinde în mare măsură de tehnica de lucru și de materialele pentru care au fost destinate: țesături, imprimeuri, lemn, sticlă etc.

Motivele obținute vor sta la baza realizării diferitor compoziții decorative: frize, chenare, fonduri decorative etc. [23, p. 12].

În obținerea formelor plastice se va ține cont că punctul, linia, pata nu sunt elemente independente, detașabile ale formelor naturale. Ele trebuie căutate, descoperite. Abia după identificare ele pot fi transformate prin diverse tehnici în forme plastice cu noi semnificații.

Prin modularea diferitelor forme plastice noi obținute vom putea rezulta compoziții plastice variate.

Modularea presupune existența unui modul ca element de bază și repetarea lui, mărindu-l și micșorându-l, schimbându-i poziția, culoarea, suprapunându-l etc. [22, p. 5].

Stilizarea este un procedeu de creare a motivului decorativ. Decorarea se face pe diverse materiale (lemn, piatră, textile etc.). De aceea, motivul trebuie să fie conceput în scopul folosirii lui. El poate să se încadreze în unele forme geometrice (pătrat, cerc, triunghi etc.) sau poate fi desenat liber, artistic.

Prin stilizare sunt selectate trăsăturile caracteristice ale unor forme, înlăturând detaliile nesemnificative, neesențiale.

Stilizarea nu este nici o simplificare și nici o amplificare a elementului stilizat, ci o subliniere a trăsăturilor caracteristice. O frunză de liliac sau de plop are altă formă decât o frunză de stejar. Deci caracteristicile lor sunt diferite [21, p. 9].

Pentru a realiza o stilizare se alege elementul din natură.

Acesta este observat și desenat pentru a-l cunoaște bine. După o examinare minuțioasă se înlătură aspectele nesemnificative.

2. 3. Legile stilizării și interpretării decorative

Metoda de simplificare a aspectului formelor din natură poartă denumirea de *stilizare*.

Drumul parcurs de la izvorul de inspirație la pretextul de justificare a formelor inițiale constituie tocmai procesul de creație, care capătă forme diferite în reprezentarea decorativă, legată de particularitățile individuale ale artistului. Particularitatea de interpretare a elementelor în procesul de reprezentare a avut și are un caracter de pură viziune personală. Stilizarea implică *interpretare, simplificare, generalizare*. Uneori această simplificare merge așa de departe, încât

elementele se recunosc datorită anumitor termeni folosiți în limbajul comun al oamenilor, iar unele din ele se pierd sau rămân fără denumiri. A stiliza mai înseamnă a compune și alte motive ce nu figurează decât în lumea abstractă [23, p. 9].

Termenul de *stilizare*, într-un înțeles mai general, înseamnă *simplificare, transformare, extragere, invenție și interpretare.*

A stiliza înseamnă a extrage dintr-o formă detaliată caracterul ei particular, renunțând la formele mărunte și evidențiind particularitățile sale expresive.

Stilizarea formelor vegetale

Stilizarea presupune observarea, analizarea și studierea caracteristicilor plastice ale fito-formelor (cum arată dimineața, în timpul zilei, sau în anumite perioade de înflorire, care sunt pozițiile și formele petalelor și ale sepalelor în anumite perioade, a grupării staminelor, a culorilor). După examinarea minuțioasă, se poate trece la stilizare și interpretare.

Florile stilizate oferă mari posibilități de compunere decorativă. Un creator cu o fantezie bogată se folosește de fiecare formă și linie care ar avea o eventuală tendință, spre a găsi o anumită posibilitate de grupare și aranjament în alcătuirea unui ornament sau a unei compoziții [20, p. 11-13].

În procesul de stilizare, se recomandă folosirea formelor geometrice. O petală, o sepală, o frunză, un boboc de floare sau o sămânță se vor stiliza foarte ușor, înscriindu-se de la început în diferite figuri geometrice, sub formă de pătrate, triunghiuri, romburi, cercuri și altele. In acest caz, se va ține cont de echilibrul mișcărilor și al particularităților fiecărui element ce scot în evidență stilul și caracterul formelor. O interpretare prea îndepărtată de forma inițială duce la neînțelegerea acesteia și trecerea ei într-un domeniu abstract.

Elementele florilor sunt adevărate pretexte de stilizare și interpretare decorativă: inflorescențele, staminele, pistilul, petalele și sepalele acestora se pot reprezenta în diferite grupări compoziționale [19, p. 14].

Motivele zoomorfe prin forma și culoarea lor variată constituie o sursă inepuizabilă de stilizare și interpretare decorativă. Variația culorilor, a curiozităților și a mediului în care trăiesc, face posibilă crearea unor forme compoziționale. Cu ajutorul motivelor stilizate se pot alcătui chenare, motive unice și fonduri destinate imprimeurilor, țesăturilor, colajelor.

Principiul de bază al imaginii stilizate este obținerea unei expresivități maximale, când scopul principal nu este autenticitatea. Aici linia posedă un caracter mult mai distinct, mai precizat, fiind dusă conștient și distinct de la un capăt la altul [21, p. 19].

Expresivitatea artistică este obținută prin aplicarea elementelor de limbaj plastic și a mijloacelor de expresie plastice, prelucrarea grafică a formei și evidențierea însușirilor sale naturale. În imaginea decorativă, planurile îndepărtate și cele apropiate nu vor fi separate unul de altul atât de dinamic. La crearea imaginii decorative, se manifestă o abordare analitică mai complexă, deoarece în acest caz se produce prelucrarea formei, exagerarea unor însușiri caracteristice ale formei din natură, pentru a mări gradul de expresivitate. În cazul dat însă, este alogic a transforma formele obtuze în forme unghiulare, cele alungite – în prescurtate; mai corect ar fi să se concentreze atenția asupra obiectelor alungite, conferindu-le o formă și mai întinsă, subordonând acestui procedeu și formatul compoziției.

Decorul realizat poate avea un caracter destul de abstract, dar nu trebuie să fie în contradicție cu forma motivului vegetal ales.

În imaginea stilizată, un loc aparte îl ocupă formele vegetale. Acestea pot fi pereții decorați ai unei încăperi, stofe decorative, goblenuri, tapiserii și multe altele. Istoria artelor ne oferă o mulțime de exemple de imagini ale vegetației atât în lucrări decorative de interior, cât și în lucrările de șevalet, în obiecte cotidiene [15, p. 10].

Odată ce am stabilit cum va fi compoziția – statică sau dinamică – începem să lucrăm la imaginea motivelor din care va fi constituită. Este necesar, de asemenea, să se acorde atenție perspectivei obiectului reprodus.

În cazul compoziției statice, este mai rațională evitarea unghiului de vedere de trei sferturi și utilizarea unghiului de vedere de sus sau lateral, amplasând motivul pe axa verticală sau orizontală.

În compoziția dinamică, este mai rațională utilizarea motivelor privite în perspectivă și înclinate. În procesul stilizării se admite libertatea în abordarea dimensiunilor elementelor, dar și modificarea proporțiilor, dacă deformarea respectivă este determinată de scopul compozițional, creează expresivitate și intensitate. În cazul stilizării (simplificării) motivului reprodus, o importanță deosebită o au porțiunile în care sunt coturi și curburi. Anume ele vor constitui locurile pentru transformare – stilizare. La etapa inițială sunt necesare crochiurile după natură, alegând cel mai reușit unghi de vedere [22, p. 20].

În timpul realizării crochiului, se va atrage atenția asupra studierii structurii motivului vegetal, amplasării și formei petalelor, frunzelor, ornamentării lor, posibilei hiperbolizării a unor elemente aparte, care prezintă un interes deosebit în motivul vegetal ales.

Este absolut necesar să fie găsit un aranjament ritmic interesant al motivului. Concomitent, pot fi schimbate numărul de elemente reproduse, dimensiunile lor, distanța dintre ele, unghiul de înclinare în perspectivă (de exemplu, numărul de frunze, flori, pomușoare pe

ram, dimensiunile lor). Pentru a conferi expresivitate însușirilor plastice ale motivului vegetal, pot fi schimbate proporțiile unor elemente separate, poate fi deformată însăși forma. În același timp, particularitățile specifice ale motivului vegetal pot fi abstractizate la maxim, fiind reduse până la convenționalitate.

În procesul de lucru, se va atrage atenția la alegerea mijloacelor de expresie plastice, pentru tratarea motivului vegetal. Astfel, în cazul abordării liniilor subțiri, imaginea lasă o senzație de gingășie și sensibilitate. Liniile groase conferă desenului tensiune, acțiune. Atunci când se folosește această linie, se cere precizie și capacitate de sinteză.

Imaginea creată, care conține linii de diferite grosimi și de diferite densități, în procesul realizării imaginii artistice, conferă sensibilitate discursului spațial, semnificând mișcarea, exprimând evoluția. În cazul când este necesară obținerea expresivității siluetei, este folosită tratarea imaginii prin diferite texturi liniare ale motivului [22, p. 17].

Stilizarea insectelor

Fluturii, libelulele și gândacii sunt foarte expresivi datorită formelor, siluetei lor, cromaticii bogate și diversității de ornamente ale corpurilor. Se propune obținerea unei generalizări și a unui laconism maxim ale motivului, , insectei" redate, utilizând următoarele procedee de stilizare: geometrizarea, asamblarea într-o formă geometrică și generalizarea până la forma simbolică [6, p. 13].

Laconismul poate fi obținut prin prelucrarea convențională a formelor cu elemente geometrice simple. La realizarea și crearea lor o atenție deosebită se acordă cromaticii motivului stilizat. Soluția cromatică trebuie să fie convențională și decorativă, sub forma de structură ornamentală.

Stilizarea formelor zoomorfe

Dacă în desenul academic accentul principal se pune pe identificarea plasticii animalului în mișcare, atunci în imaginea stilizată accentele sunt deplasate spre evidențierea chipului animalului reprodus, prin factura blănii sau a pielii, culoarea penajului, silueta caracteristică. Motivele zoomorfe, prin forma și culoarea lor variată, constituie o sursă inepuizabilă de inspirație pentru artiștii plastici. Variația culorilor, a curiozităților și a mediului în care trăiesc fac posibilă crearea unor forme compoziționale expresive.

La baza tuturor metodelor de stilizare a formelor din natură se află un principiu plastic unic – transformarea artistică a formelor din natură cu ajutorul și aranjarea întregului spectru de mijloace de expresie plastice, inclusiv: forma, spațiul, configurația acestora, tonul, ritmul, textura, cu proprietățile tensionale ale întregului câmp al imaginii compozițiilor [18, p. 5].

Originalitatea constă nu în deformarea maximă a obiectului, până când acesta devine de nerecunoscut, ci în metoda originală de a reproduce cele văzute, uneori destul de obișnuite. În pofida stilizării, obiectul trebuie să fie înțeles și ușor recunoscut. Este important ca toate obiectele dintr-o compoziție să fie tratate în același stil, dar să nu creeze impresia unor fragmente decupate din diferite contexte și adunate ocazional pe câmpul compozițional. Unul și același motiv poate fi transformat în diferite moduri: aproape de natură sau ca o aluzie la ea, asociativ; trebuie însă evitată tratarea prea realistă sau schematismul maximal, care fac ca obiectul să fie de nerecunoscut. Astfel, un indiciu oarecare poate fi făcut dominant; în acest caz, for-

ma obiectului se schimbă în direcția modificării însușirii caracteristice, căpătând simbolism.

Încărcarea excesivă cu detalii va împiedica integritatea formei și va complica perceperea generală a compoziției. Se cere ca forma motivului să nu fie prea întretăiată și să se circumscrie unor forme geometrice simple. Forma motivului zoomorf trebuie să capete caracter convențional – decorativ –în același timp, în unul și același motiv veridicitatea imaginii poate să se îmbine cu elemente ale convenționalismului mitologic [18, p. 9].

Stilizarea motivelor zoomorfe are anumite particularități. Este posibilă abstractizarea detaliilor, încălcarea proporţiilor, la crearea unei forme a siluetei expresive, simplificarea formei până la o formă geometrică simplă. Spre deosebire de formele vegetale, posibilitățile de transformare a formelor zoomorfe sunt limitate.

2. 4. Structura și factura

Structura. Diversitatea lumii vegetale și animale ce ne înconjoară influențează asupra formării personalității. Natura, diversele motive vegetale și animale sunt un izvor nesecat de inspirație. Prima etapă a transformării unor structuri naturale în structuri artistice o constituie analiza și studierea caracteristicilor plastice ale motivelor fitomorfe și zoomorfe. In vederea transformării structurilor naturale în structuri artistice cu ajutorul elementelor de limbaj artistic plastic, trebuie urmărite forma și relațiile dintre elementele structurate.

Din acest punct de vedere se poate face o clasificare a structurilor materiale după cum urmează:

1. Structuri *simetrice* fără un punct, o axă, sau un plan de simetrie;

2. Structuri *asimetrice*;
3. Structuri *circulare* în care elementele componente sunt dispuse în jurul unui centru;
4. Structuri *longitudinale* (aproximativ paralele ca dispunere în spațiu);
5. Structuri *alungite*;
6. Structuri *rotunde* (dispuse în plan);
7. Structuri *sferice*;
8. Structuri *cilindrice;*
9. Structuri *spiralice;*
10. Structuri *poliedrice*.

Cunoașterea mijloacelor de expresie plastică și studiul structurilor din natură dezvoltă posibilitățile și potențialul creator al omului [18, p. 23].

În structurile naturale linia și pata nu există independent, iar intuiția lor se face numai pe baza observării în corelație cu formele structurilor, precum și a relațiilor dintre ele.

Folosite ca mijloc de exprimare, ele devin expresive căpătând o anumită forță, subliniind o idee reprezentată în diverse ipostaze.

Diversele forme spațiale, în care linia și pata sunt percepute dau posibilitatea ca acestea să fie transformate în reprezentări expresive, folosind cele mai diverse tehnici de lucru și având ca rezultat obținerea unor structuri artistice deosebite.

Modularea diverselor tipuri de linii, precum și relațiile gândite sau întâmplătoare care iau naștere între ele, în combinație cu petele de culoare sunt un rezultat calitativ al gândirii în timpul transformării structurilor naturale în structuri artistice [4, p. 110].

În timpul studiului se urmăresc în structurile naturale relațiile dintre elementele componente, relațiile de echilibru, de egalitate, de

simetrie, precum și tipul formelor din spațiu, comparând toate elementele și caracteristicile formelor din structurile spațiale, eliminând unele dintre ele și accentuând altele. Transformarea lor în structură artistică prin diverse tehnici de lucru, este rezultatul datorat, în primul rând, procesului de creație și, în al doilea rând sensibilității și actualizării simțurilor, clarității de gândire și a posibilității de exprimare a fiecăruia.

În artele plastice, factorul determinant este înzestrarea artistului cu viziune și capacitate de percepție spațială, coloristică, liniară, cu imense și variate posibilități de lărgire și aprofundare a câmpului vizual, cu capacitatea de analiză și sinteză a fenomenelor percepute din realitatea obiectivă [18, p. 34].

Compozițiile decorative moderne, în care elementele compoziționale sunt inegale, se organizează pe baza unor structuri ordonate după anumite principii matematice.

În aceste rețele constituite după un algoritm de lucru asemănător construcțiilor geometrice, elementele compoziționale se repetă, dar nu egal sau întâmplător, ci într-o ordine expresivă. Modificarea progresivă a formelor (pe principiul secțiunii de aur, spiralei, parabolei) creează anumite efecte spațiale.

În general, compoziția, calitatea și însușirea compoziției sunt strâns legate între ele. Prin calitate se manifestă însușirea compoziției de a promova interes, de a-l atrage pe spectator și a-l fascina. Dacă creația plastică dispune de o compoziție bine determinată din toate punctele de vedere, atunci ea dispune, concomitent, și de o calitate și de o însușire a ei ce donează o valoare considerabilă, înalt apreciativă.

La rândul lor și elementele plastice ca atribute ale compoziției, pot fi analizate și interpretate sub aspectul evidențierii contrastului.

Spre exemplu, linia și punctul, pata și forma, culori aprinse și culori stinse, tonuri deschise și tonuri închise [6, p. 52]. Elementele plastice, detaliile, părțile decorative care se repetă alcătuiesc temelia de bază în construirea compozițională a lucrării și aspectul acesteia.

O atenție deosebită trebuie acordată și reprezentării elementelor compoziționale pe suprafață. Aici, un mare rol îl are bagajul de cunoștințe acumulate la studierea tactului ritmic, mai cu seamă a tactului compus care corespunde foarte bine caracterului de echilibrare spontană, relativă a formelor luate întâmplător, atingând modul de improvizare creatoare compoziției frontale decorative.

Tapiseria este o piesă de Artă Textilă care servește la decorarea unui spațiu interior, fiind expusă pe o suprafață verticală, cu excepția pieselor de Artă modernă, care pot fi și tridimensionale.

Prin *structură* se înțelege un mod de organizare a materiei, a ideilor, a universului. Ființele, plantele și tot ce există pe lume constituie structuri. Spre exemplu: structura gramaticală este organizarea cuvintelor în propoziții și fraze. Structura plastică este organizare a elementelor de limbaj plastic [15, p. 28].

Dintotdeauna, omul a creat opere de arta, inspirându-se din natură. El a observat cu atenție mediul înconjurător, l-a studiat și apoi a creat o nouă realitate.

Noua realitate are structura ei, dar care poate fi descifrată, creată de imaginația artistului. În istoria artelor există numeroase exemple elocvente din diferite genuri (pictură, tapiserie, imprimeu, ceramică, metal etc), cu structuri riguros organizate.

În Arta Populară, de asemenea, întâlnim nenumărate exemple de structuri create de meșteri artizani. Unele din ele au devenit motive decorative celebre.

Structura reprezintă schema compozițională de ansamblu după care sunt dispuse elementele. Structurile compoziționale pot fi simple și extrem de compuse. În cadrul structurilor compoziționale compuse persistă *eșalonări* de multiple nivele. Subordonările stricte ale nivelelor structurale sunt chemate să înlesnească procesul perceptiv al operei de artă și concomitent să asigure coeziunea integrativă a ei [16, p. 17].

Termenul de structură se definește ca *mod* de organizare internă, de alcătuire a unui corp, sistem, model de asociere a componentelor unui corp sau a unui întreg organism caracterizat prin formă și dimensiunile fiecărui element component, precum și pentru organizarea lor unul față de celălalt.

În operele de artă structura compozițională nu numai dirijează forma, localizând-o în spațiul imaginii, dar și influențează decisiv asupra constituirii acesteia, asupra înfățișării iconografice, creându-i forțe de tensiune ale configurației și tensiunilor spațiale.

Structura compozițională este strâns legată de ritm. Aceste două categorii ale compoziției se află într-o interdependență strânsă și este de ne închipuit utilizarea în compoziție a uneia fără cealaltă. Promovându-se preponderent structura compozițională, se reprezintă forme pe suprafață și în spațiu, se creează ritmuri simple sau compuse de forme, configurații, viduri dintre forme, ritmuri dintre contraste tonale și coloristice [14, p. 3].

Organizarea plastică a suprafețelor, cu elemente liniare, pete cu ajutorul diferitor metode de construire proporțională, simetrică, asimetrică – echilibrată devine indisolubil legată de legitatea universală a unității și integrării tuturor elementelor.

Gama și armonia rotunjesc artistic etapele finisării generale a suprafețelor, un element se stinge prin culoare, altul prin ton; unul se

micșorează, altul se mărește; unul se evidențiază mai puternic, altul mai puțin.

Factura

Factura plastică poate fi menționată ca o percepere exterioară a suprafeței obiectului și caracterul ei de prelucrare [8, p. 16]. Majoritatea obiectelor au o anumită factură, de la o sesizare netedă a suprafeței până la o percepere mai zgrunțuroasă. Toate mijloacele materiale dispun de o factură anumită, de exemplu, hârtia poate dispune de o suprafață pe cât de netedă, pe atât și de granulată. Din punctul de vedere al obiectelor naturale, de exemplu, se poate menționa copacul cu diversitatea facturilor sale: factura frunzei, ramurilor, tulpinii.

La proiectarea artistică este întrebuințată imitația diferitor facturi. În activitatea plastică, în arta decorativă, imitația facturii este posibila prin acționarea fizică asupra hârtiei, cu următoarele procedee de prelucrare: boțire, înmuiere, încrețire, străpungere, găurire, depunerea amprentelor ale altor materiale facturate, metode de combinare a procedeelor anterioare între ele. Factura poate fi aplicată la construirea compozițiilor doar ca mijloc plastic si nicidecum ca legitate. Mai frecvent factura este aplicată în toate domeniile artei decorative [22, p. 10].

Obiectivele unei lucrări practice sunt: asimilarea legităților și principiilor de construire în evidențierea suprafeței facturale: modificarea aspectului plan în caracter factural prin diferite procedee de prelucrare a materialului. În procesul realizării practice, pot fi luate în considerație următoarele recomandări metodice: lucrarea se creează după o legitate de construire (ritm, proporție, simetrie, dinamică, echilibru).

Concluzii

Prezentul suport de curs este alcătuit în baza lucrărilor de curs ale studenților de la specialitatea Artă Decorativă. Utilizarea motivelor, elementelor din natură are ca scop inițierea studenților în cunoașterea și utilizarea principalelor mijloace de expresie plastică, obținerea expresivității plastice, cromatice și acromatice, prin combinarea unor elemente plastice, urmărindu-se redarea unor idei și sentimente; descompunerea, secționarea și recompunerea în noi forme plastice a structurilor din natură, obținându-se noi expresivități, aplicarea cunoștințelor de limbaj plastic dobândindu-se în mod creativ în compozițiile proprii care vor fi create.

Procesul creativ este format din următoarele etape: percepție, viziune, expresie imaginativă. La baza creației se află o observație temeinică a elementelor din natură, atât a lumii organice, vegetale, cât și a cosmosului, a legilor care guvernează natura. În lucrare sunt prezentate lucrări practice- rezultatele cercetării în domeniul pregătirii profesionale a studenților de la facultățile de Artă Plastică și Design pe baza cursului Tapiseria artistică.

În acest scop, au fost stabilite bazele psihologico-pedagogice de aplicare a cunoștințelor privind compoziția decorativă în sistemul pregătirii plasticianului. Au fost sistematizate principiile metodologice fundamentale, au fost definite compoziția textilă decorativă, procesul de creare a operelor artistice, forma de organizare artistică a mijloacelor materiale, plastice și artistice de realizare a compoziției textile în imaginea decorativă.

De asemenea, au fost elaborate exigențele activității decorativ-compoziționale față de calitățile și capacitățile artistului plastic, pre-

cum și o serie de teze metodologice pentru înțelegerea unei noțiuni artistice, cum este decorativitatea.

În suportul de curs sunt evidențiate câteva grupe funcționale de aptitudini de creație, care se referă la: percepția artistică, gândirea artistică, activitatea artistică-plastică. În afară de aceste aptitudini generale, un loc important le revine aptitudinilor speciale, care țin de activitatea decorativ-funcțională.

A fost elaborat conținutul cursului specializat **Tapiseria artistică**, în care este reflectat specificul posibilităților tehnologico-plastice de utilizare la țesut a elementelor plastice plane, precum și a mijloacelor plastice care se referă la compoziția frontală. Fiecare temă include și tehnici didactice de proiectare artistică, executarea unor lucrări de creație și modalitățile de evaluare a unei compoziții textile, executate în material.

Eficiența soluționării problemei devine reală datorită aplicării noii concepții în predarea artei textile, bazată pe utilizarea structurii metodologice elaborate de transformare a formei textile plane în formă textilă volumetrică și sistematizarea clasificării formelor compoziționale textile, toate fiind integrate în conținutul cursului **Tapiseria artistică**.

Pictorul *Paul Klee* recomanda: *Urmați căile creației naturale, ale devenirii, ale funcțiilor formelor și veți obține opere de artă expresive [2, p. 5]*. Acest suport de curs este destinat profesorilor și studenților de la Facultatea Arte Plastice și Design, completând vidul de publicații metodice în domeniu.

Materialul teoretic și cel ilustrativ inclus în lucrare contribuie la dezvoltarea aptitudinilor creatoare în cadrul cursurilor predate implicit contribuind la cunoașterea aprofundată a patrimoniului cultural, absolut necesar formării spirituale a tinerilor creatori, artiști plastici.

Summary

Studying natural forms and obtaining artistic forms

As a rule, the activity of artistic creation is held on the basis of observations in the surrounding environment.

The artist studies the natural form which he transforms, then will use the elements of language in the artistic form. During the study, he will follow the type of material form, its structure, and relations between the component elements. After examination of the exterior form, the object, if possible, will be sectioned for examination of its internal structure.

We may observe that in comparison between the apparent order and disorder, nothing is casual. Each component element has its own role, allowing the ensemble to „function".

The material structures can be grouped into the following: symmetric structures, asymmetric structures, concentric structures, longitudinal structures, circular structures, spherical structures, cylindrical structures, etc.

One of the methods to obtain artistic forms from natural ones is the *stylization*.

By stylization we follow the careful observation of natural forms and deepening of their characteristic features. The stylization will be done by preserving constantly the specific characteristics of natural forms.

Depending on the stylized objects (leaves, fruit, flowers, birds, insects etc.); the decorative motives are either floral or zoomorphic. Their shape will depend at a great extent on the working technique and on the materials for which they are meant: tissue, imprint, wood, glass, etc.

The obtained motives will become the basis of various decorative compositions.

In obtaining the artistic forms, we shall take into consideration that the point, line, spot are not independent elements, which can be detached from natural forms. They have to be found, discovered. After identification only, they will be transformed via various techniques into artistic forms with a new meaning.

By modulation of various new artistic forms we obtain, we shall create various artistic compositions. Modulation means the existence of a module as a basic element and repetition, increasing or decreasing it, changing its position, color, superposing it.

Stylization is method of creation of the decorative motive. Decoration is done from various materials (wood, stone, textile, etc.). Therefore, the motive must be conceived for the sake of its use. It can take geometrical shapes (square, circle, triangle, etc.), or it may be drawn freely, artistically.

By stylization, we select the characteristic features of some forms, removing the details that are insignificant, not essential.

Stylization is neither a simplification nor an amplification of a stylized element, but an underlining of characteristic patterns. A lilac leaf has a different shape from an oak leaf's shape. Therefore, their characteristics are different.

To realize a stylization, the element from nature is selected.

This is observed and drawn in order to know it better. After a careful analysis, the unimportant aspects are removed.

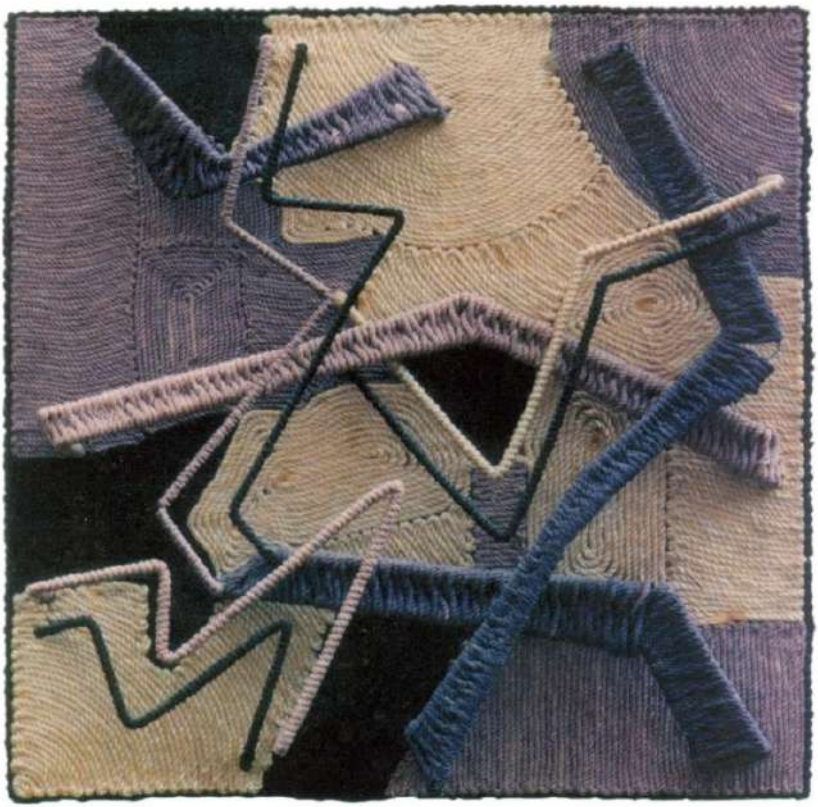
This support for the course is destined for teachers and students from the Faculty of Fine Arts and Design, the department of decorative arts.

Bibliografie

1. Apud Yvone Hasan, *Paul Klee și pictura modernă*, București ed. *București*, 1999
2. Ailincăi Cornel A., Opera *Fereastra*, Cluj ed. *Dacia*, 1999
3. Brion M., *Arta abstractă*, București, ed. *Meridiane*, 1972
4. Bodnar I., Cusico G. , *Bazele compoziției*, Kiev, ed. *Oriol*, 1991
5. *Bienala internațională de miniaturi textile*, 1994/catalog/;
6. *Bienala internațională de Tapiserie Lausanne*, 1983, 1985, 1987, 1989, 1992/catalog/
7. Daghi Ion, *Mijloace de realizare a compoziției decorative frontale*, Chișinău, ed. *Lumina*, 1993
8. Focillon Henri, *Viața formelor*, București, ed. *Meridiane*, 1977
9. Frunzetti I. , *Despre gama cromatică*, București, *Revista Arta Plastică*, nr. 3, 1953
10. Gombrich H. E, *Artă și iluzie*, București, ed. *Meridiane*, 1973
11. Grozdea, *Tapiseria contemporană română*, București, ed. *Meridiane*, 1982
12. Ionescu Bujor, C. *Elemente de transformări geometrice*, București, ed. *Tehnică*, 1958
13. Julio, Carlo Argon., *Arta Modernă, vol. I-II*, București, ed. *Meridiane*, 1982
14. Kandinski Vassily, *Spiritualul în artă*, București, ed. *Meridiane*, 1994
15. Marchiș și Col, *Elemente de structură și compoziția țesăturilor*, București, ed. *Tehnică*, 1978

16. Mihăilescu P. , *Limbajul culorilor și a formelor*, București, ed. *București*, 1980
17. Pascari I., *Călătorie în lumea formelor*, București, . ed. *Meridiane*, 1974
18. Rita Bădulescu, *Educația plastică*, București, ed. *Humanitas*, 2000;
19. Rita Bădulescu, *Educația plastică*, București, ed. *Humanitas*, 2001
20. Read Herbert, *Originea formei în artă*, București, ed. *Universul*, 1971
21. Șușală I. , *Dicționar de Artă Plastică*. București, ed. *București*, 1993
22. *Textil Forum*, 1994, 1995, 1996.

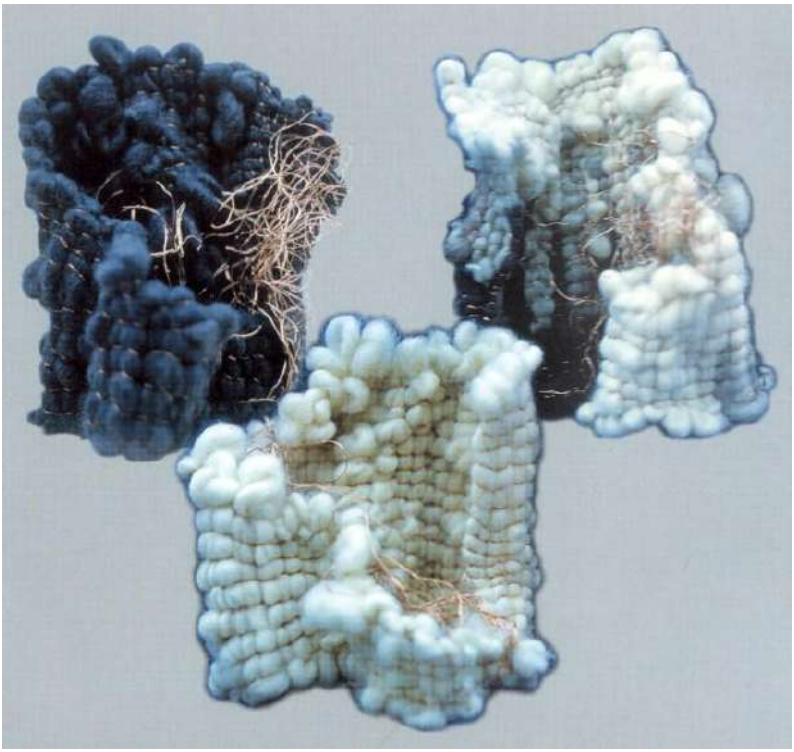
Anexe:

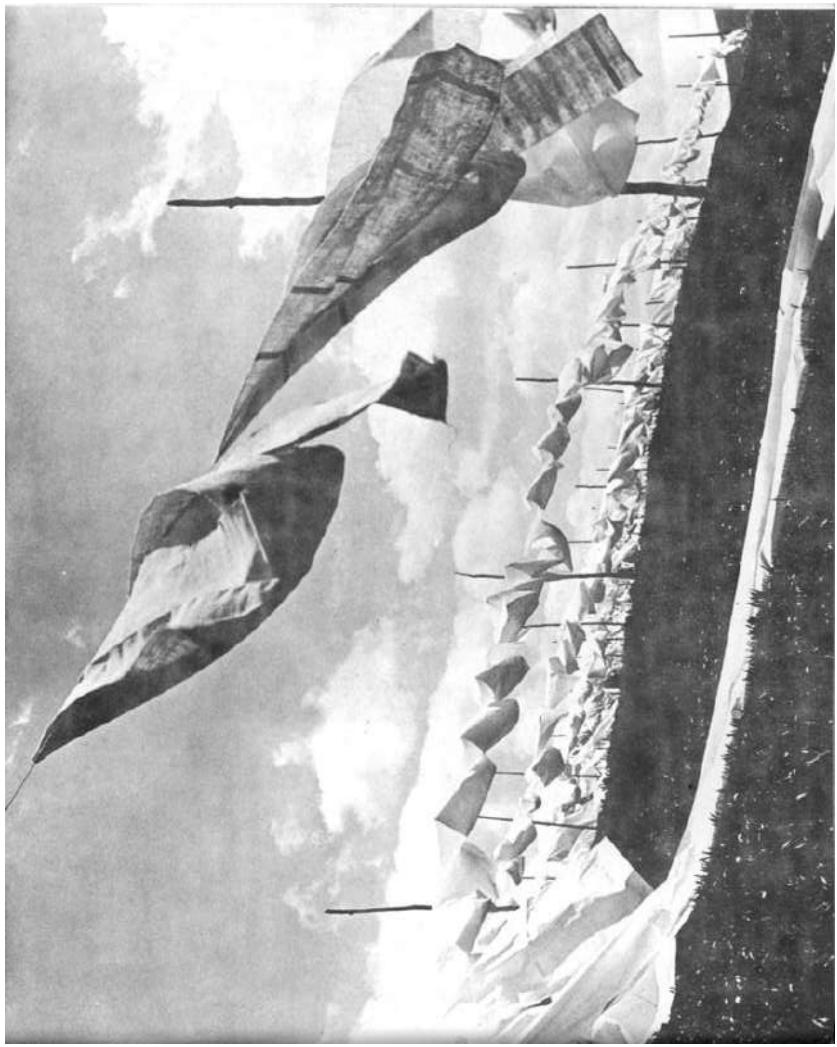
1. Olimpiada Arbuz /R. Moldova/
Compoziție, tapiserie, 500x500 mm

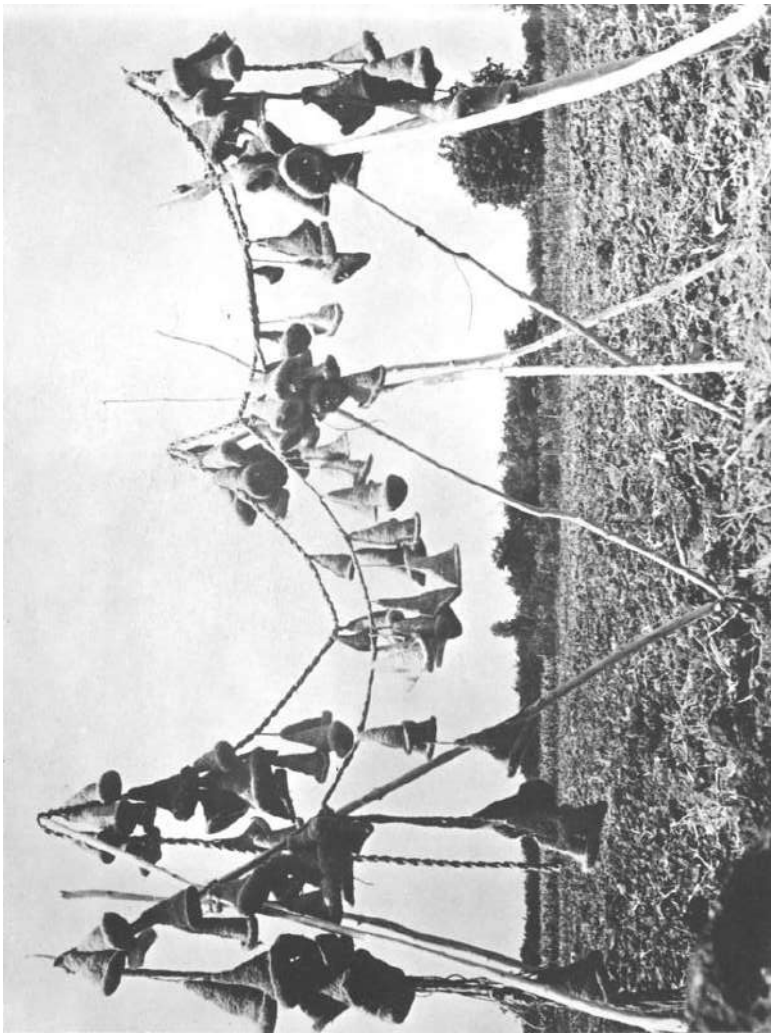
2. Andrei Negură /R. Moldova/
Cetăți I și II, miniobiecte textil 190x160 mm

3. Andrei Negură /R. Moldova/
Cetăți I și II, miniobiecte textil 190x160 mm

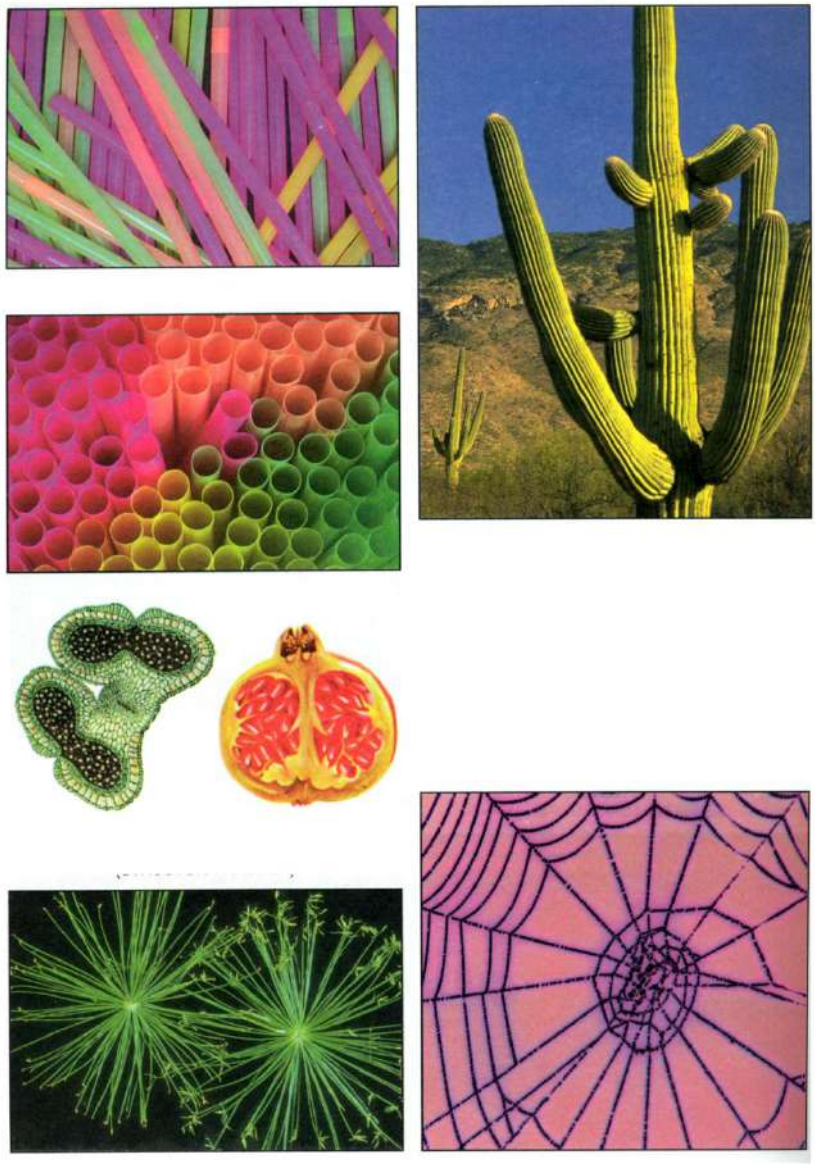
4. Ana Lupaş /România/
Covor zburător, tapiserie

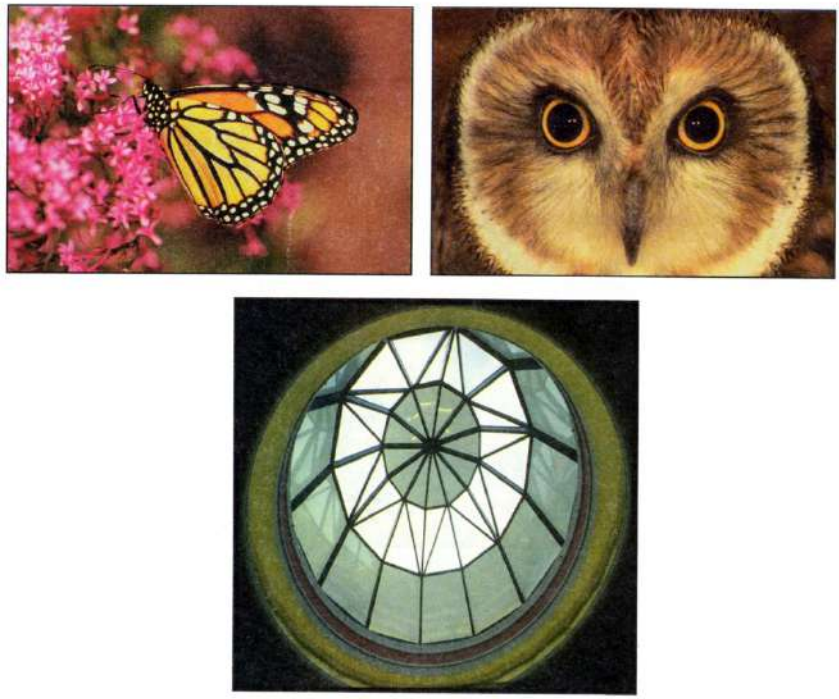
5. Mariana Oloier /România/
Ambient, textilă

6. Factura și structura
Colaj textil, lucrări de curs

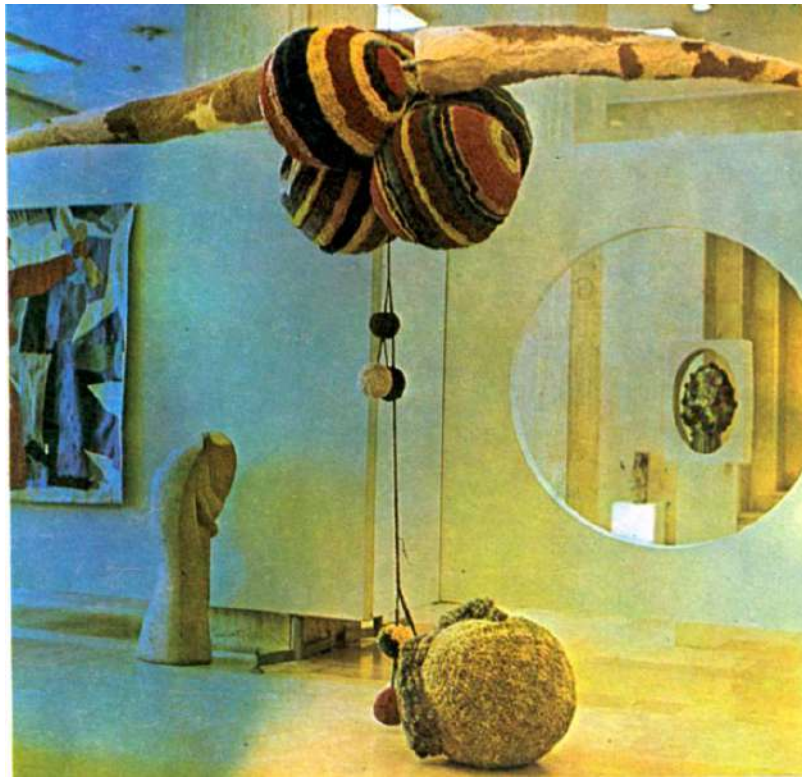
7. Structuri: longiturale, circulare, naturale, asimetrice, radiale, concentrice /album Educația plastică/

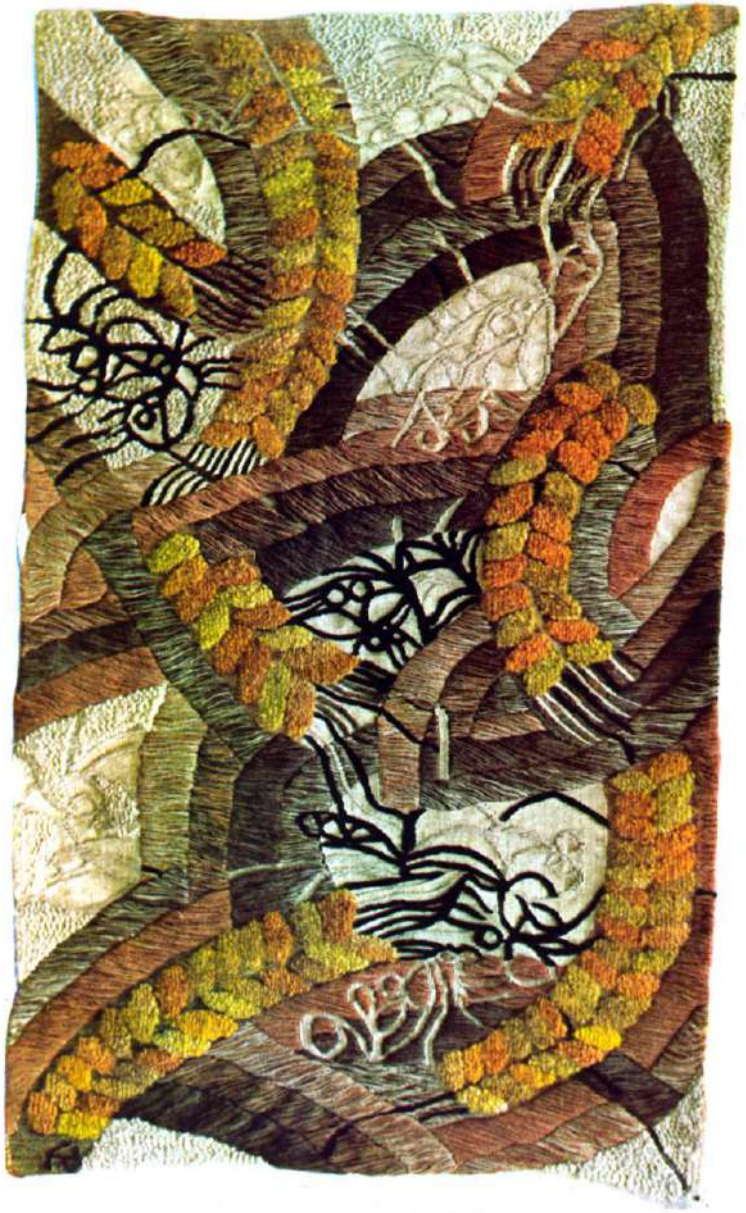
8. Structuri și secțiuni: vegetale, zoomorfe, create de om
/album Educația plastică/

9. Ecaterina Ajder /R. Moldova/
Casa mare, tapiserie, 1800x1200 mm

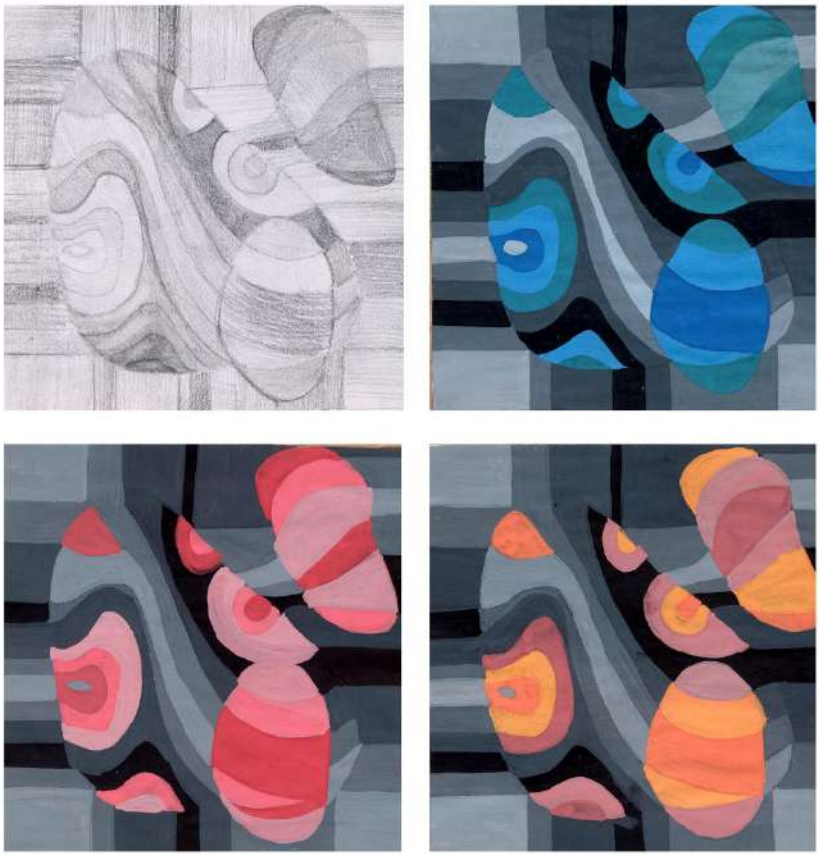
10. Ana Lupaş /România/
Ambient textil

11. Zoe Vida Porumb /România/
Cununa Pământului, tapiserie, 200X180

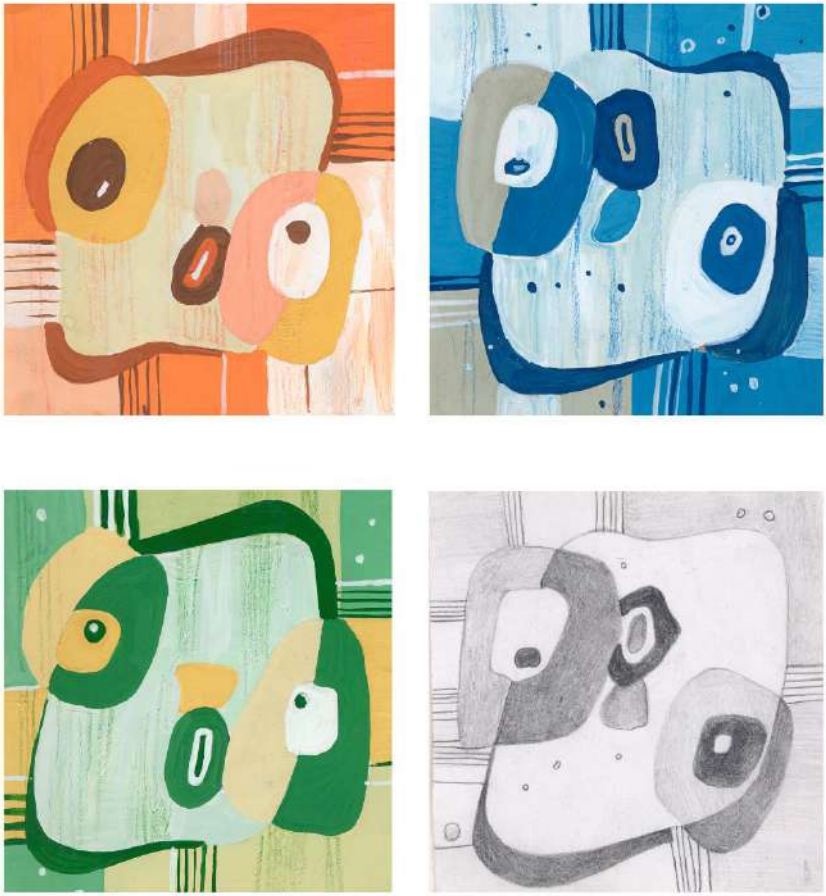
12. Forme plastice reci și calde /pe etape

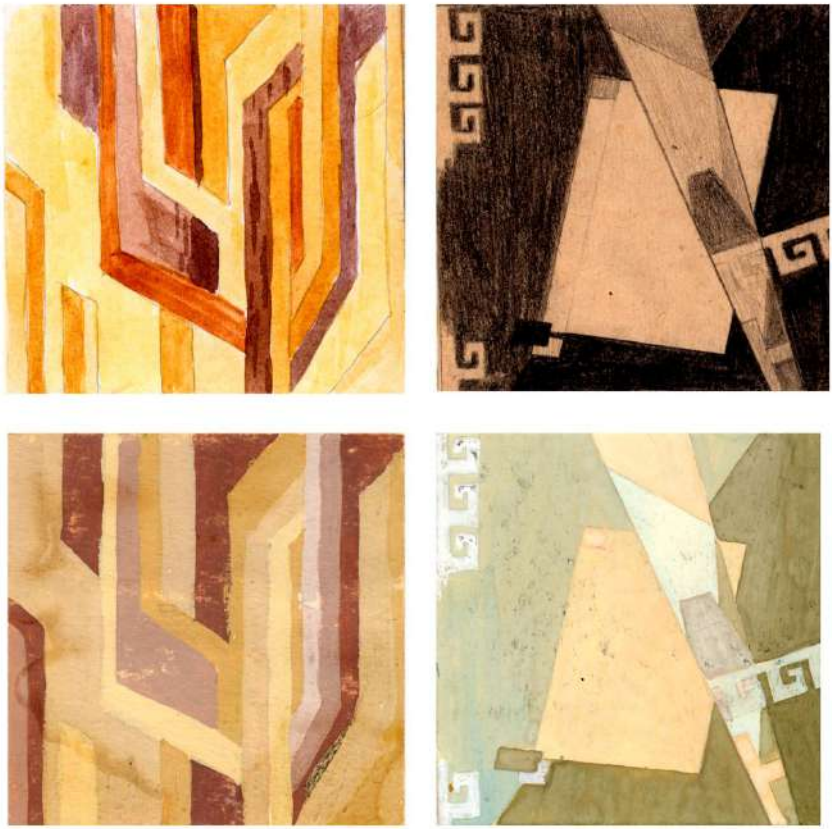
13. Forme plastice reci și calde /pe etape/

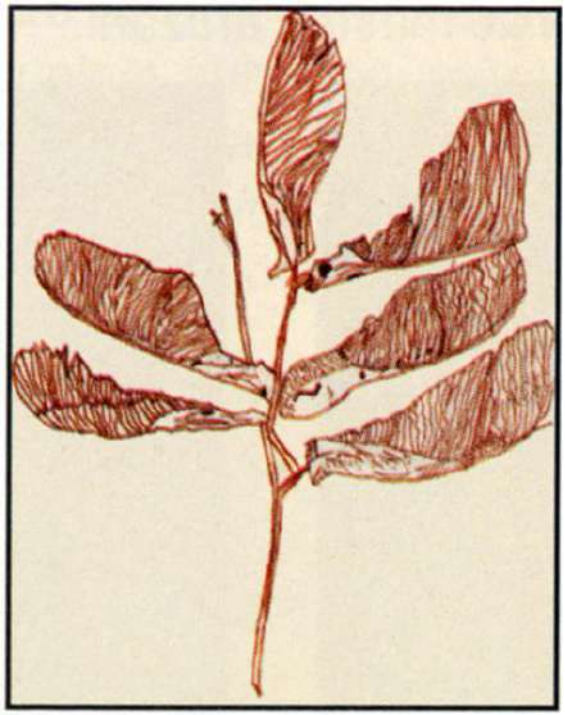
14. Forme plastice reci

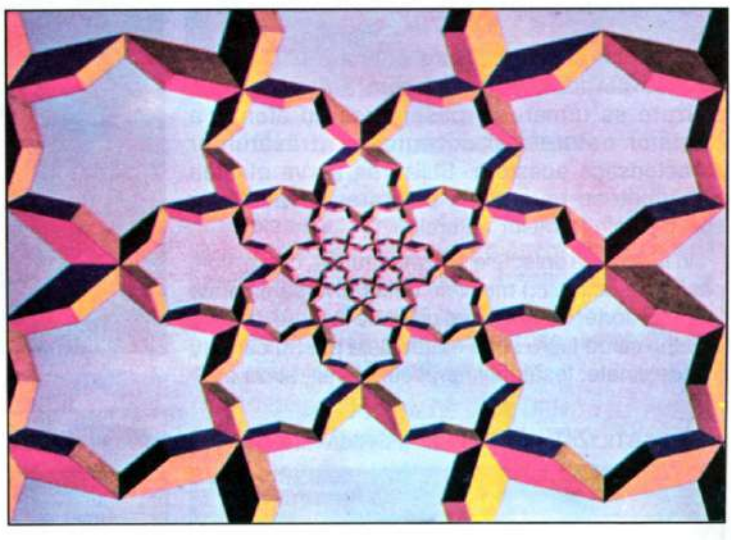

15. Forme plastice calde

16. Forme calde și reci /pe etape/

17. Structuri grafice

18. Factura și structură în textilă /lucrări de curs și teză de licență, fragment/

19. Factura în tapiserie /teză de licență, fragment/

20. Factura în tapiserie /teză de licență, fragment/

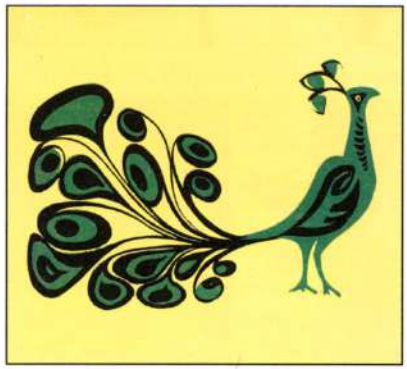
21. Factura și structura în tapiserie /teză de licență, fragment

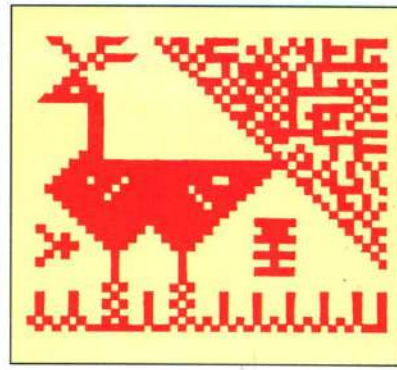

22. Structura și factura, tapiserie, colaj /lucrări de curs/

23. Factura și structura în tapiserie

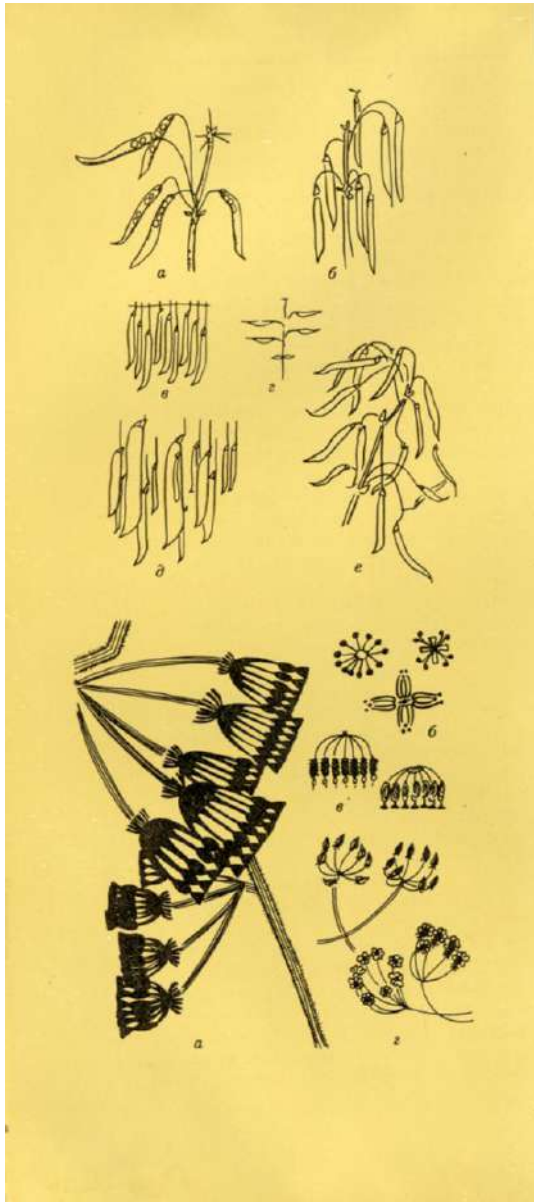
24. Păsări stilizate /schițe/

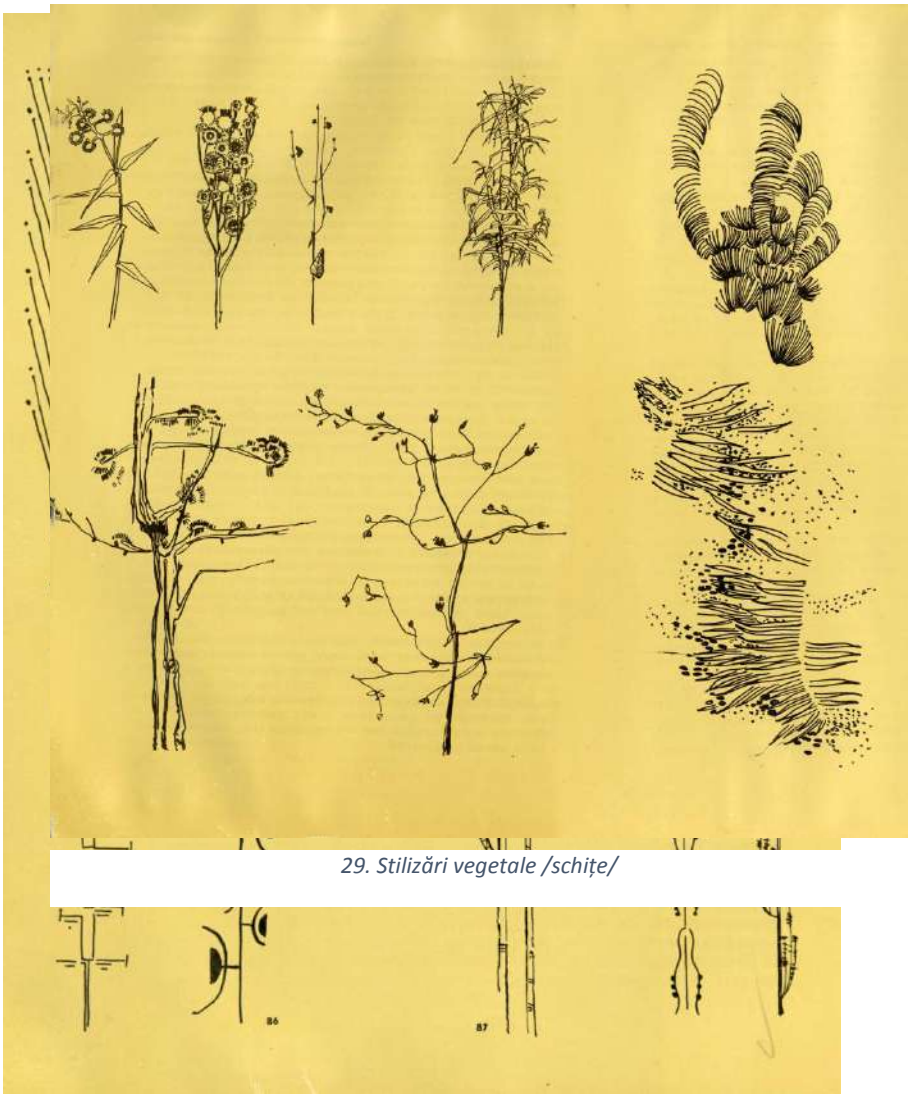
25. Păsări și animale stilizate /schițe/

26. Păsări stilizate /schițe/

27. Stilizări vegetale /schițe/

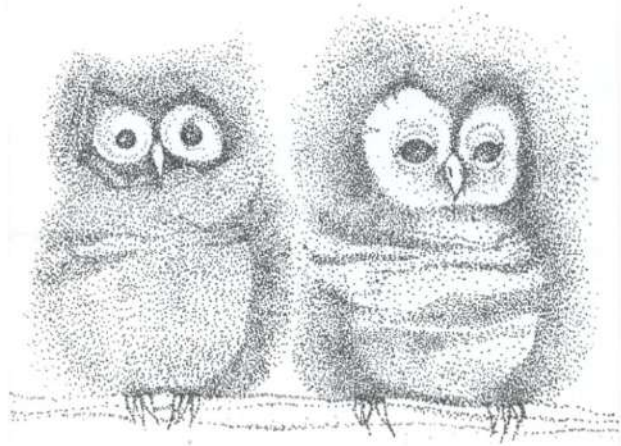

29. Stilizări vegetale /schițe/

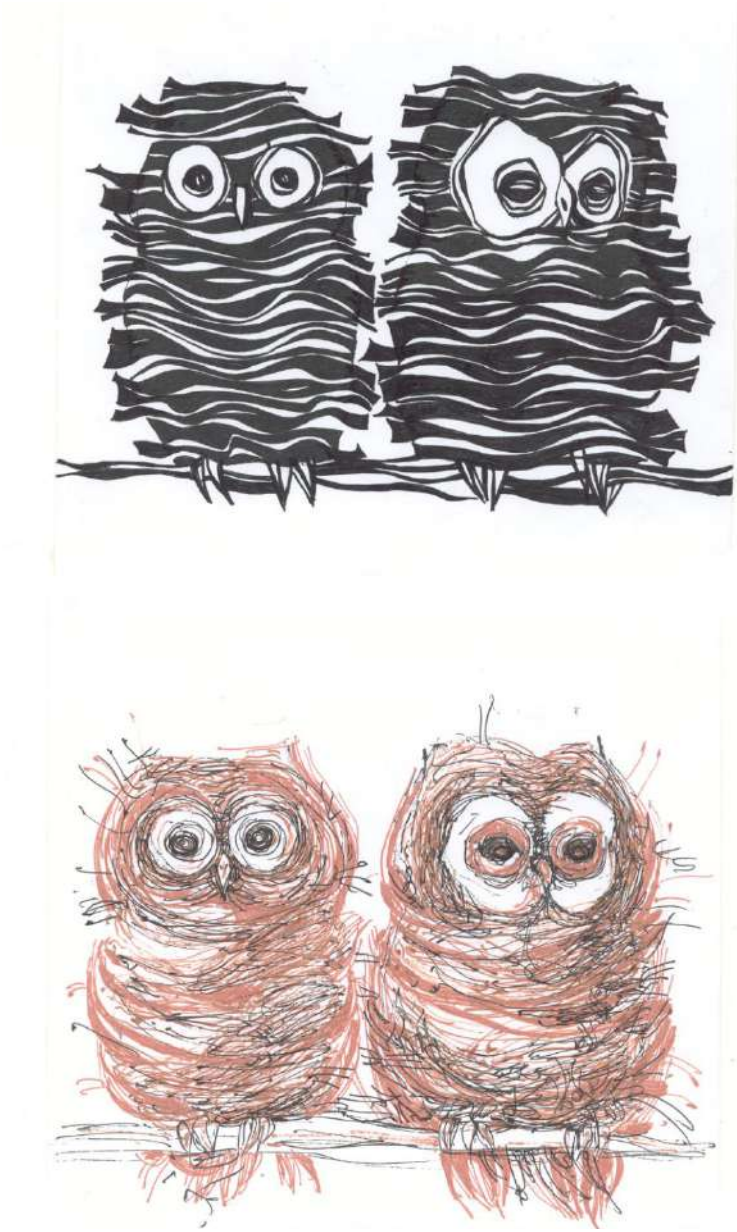
28. Stilizări vegetale /schițe/

30. Stilizări, improvizări și interpretări /păsări/

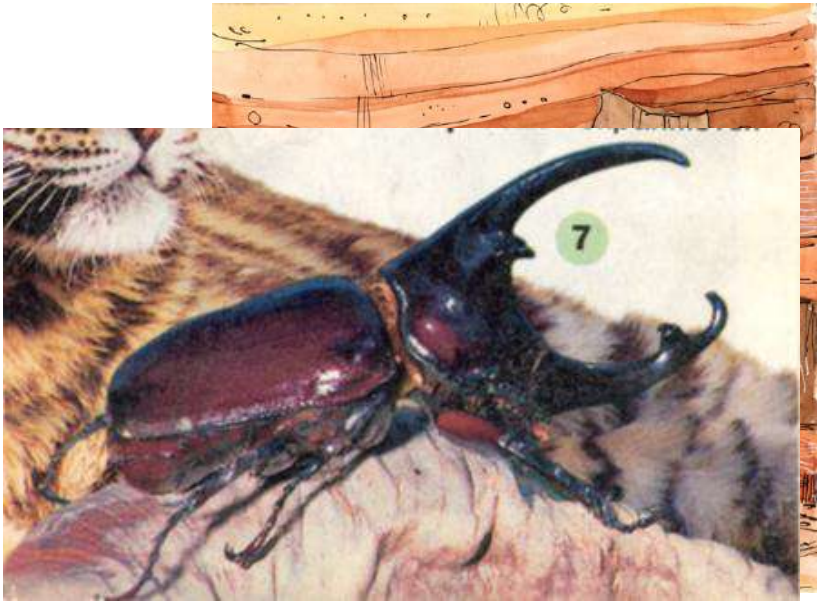

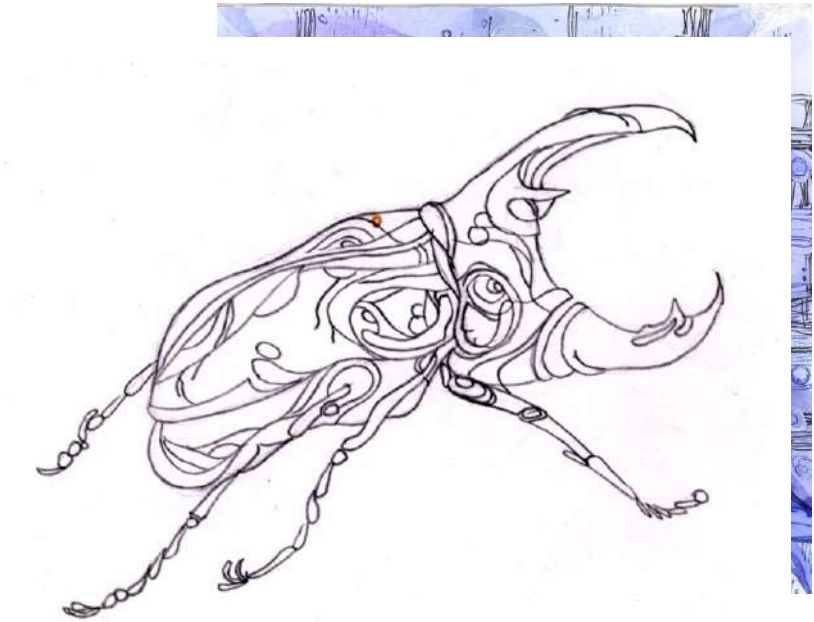
31. Stilizări, improvizări și interpretări /păsări/

32. Stilizări, improvizări și interpretări /păsări/

33. Stilizări, improvizări și interpretări /păsări/

34. Stilizări, improvizări și interpretări /insecte/

35. Stilizări, improvizări și interpretări /insecte/

36. Stilizări, improvizări și interpretări /insecte/

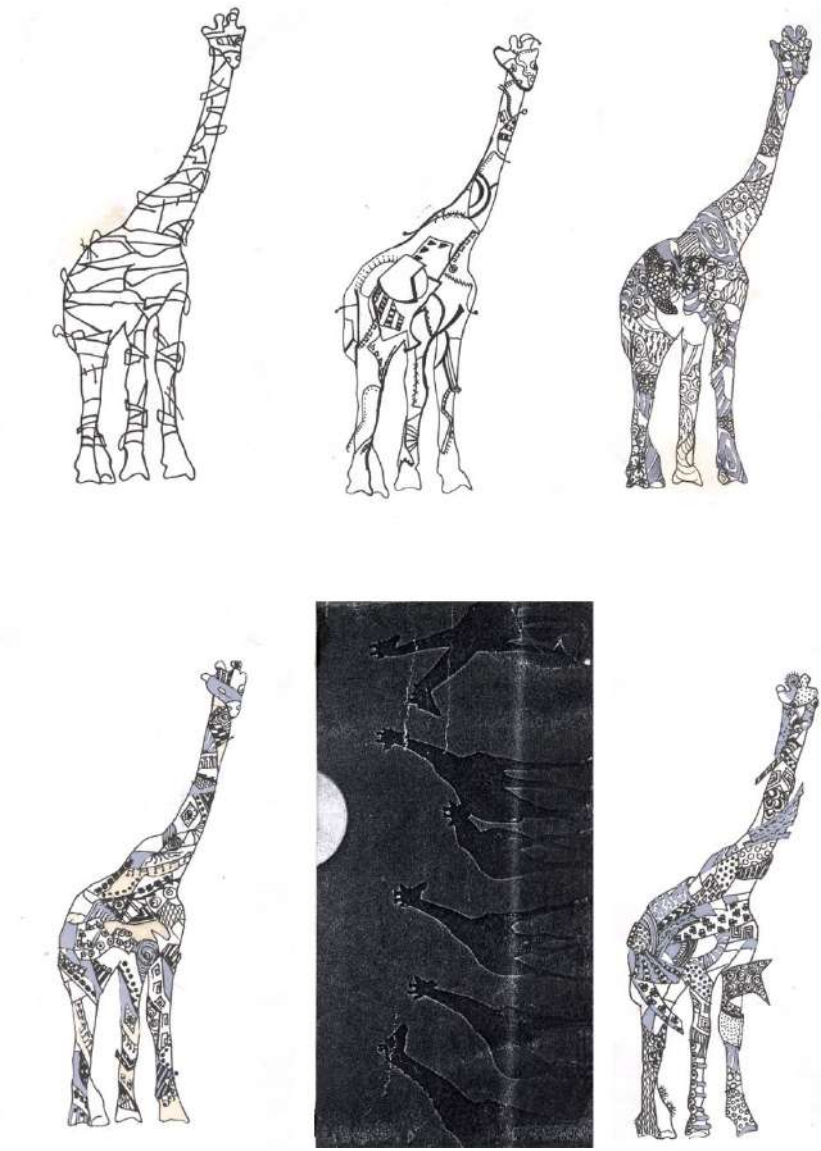

37. Stilizări, improvizări și interpretări /insecte/

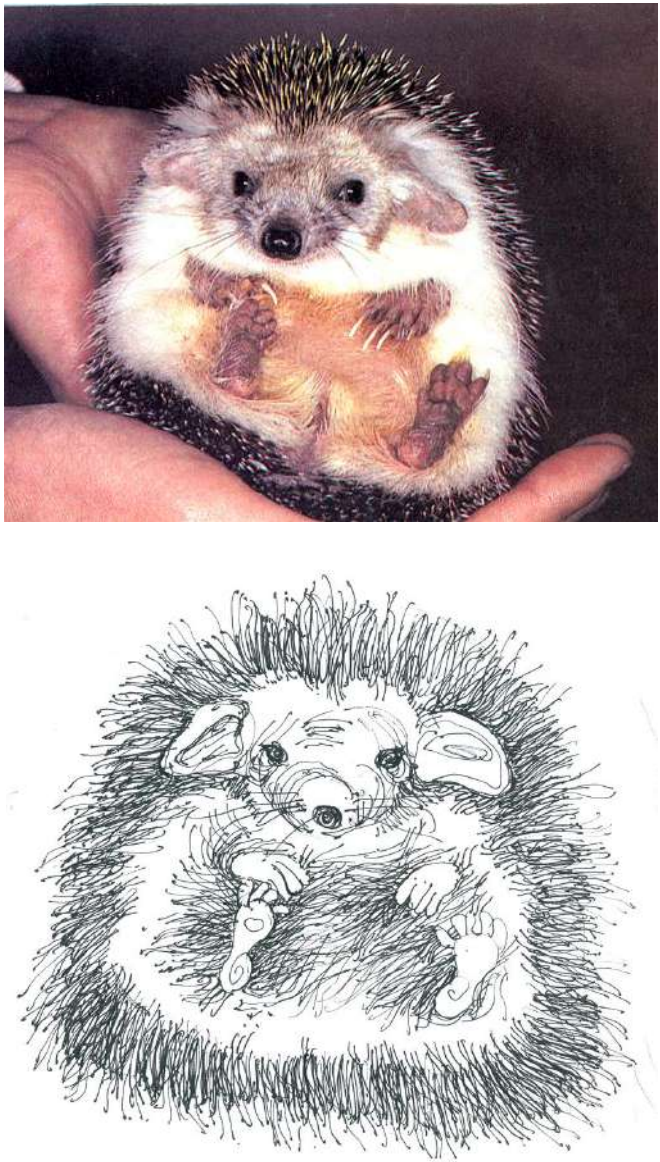

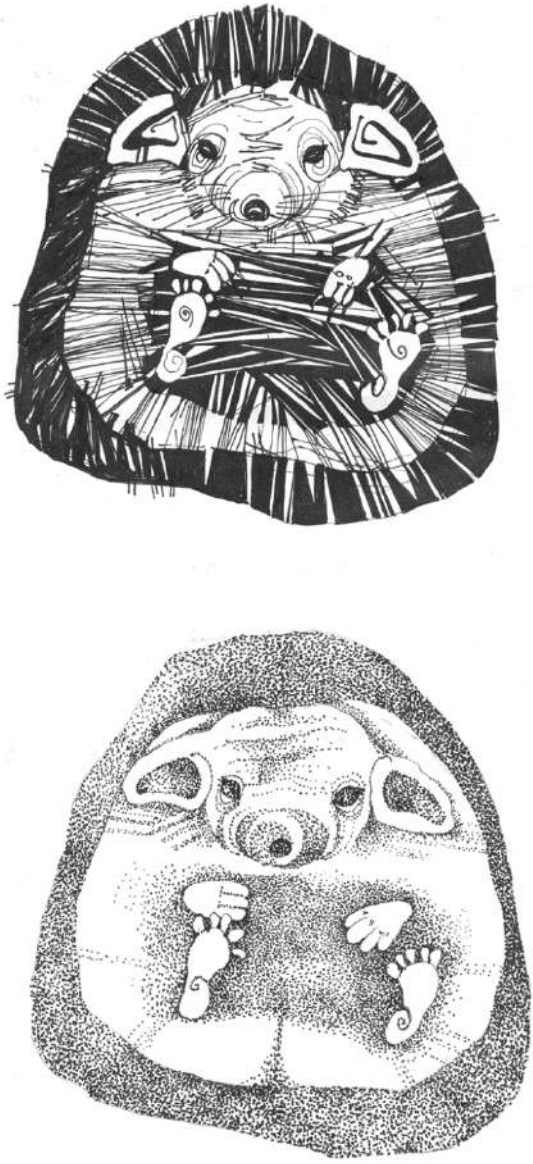
38. Stilizări, improvizări și interpretări /insecte/

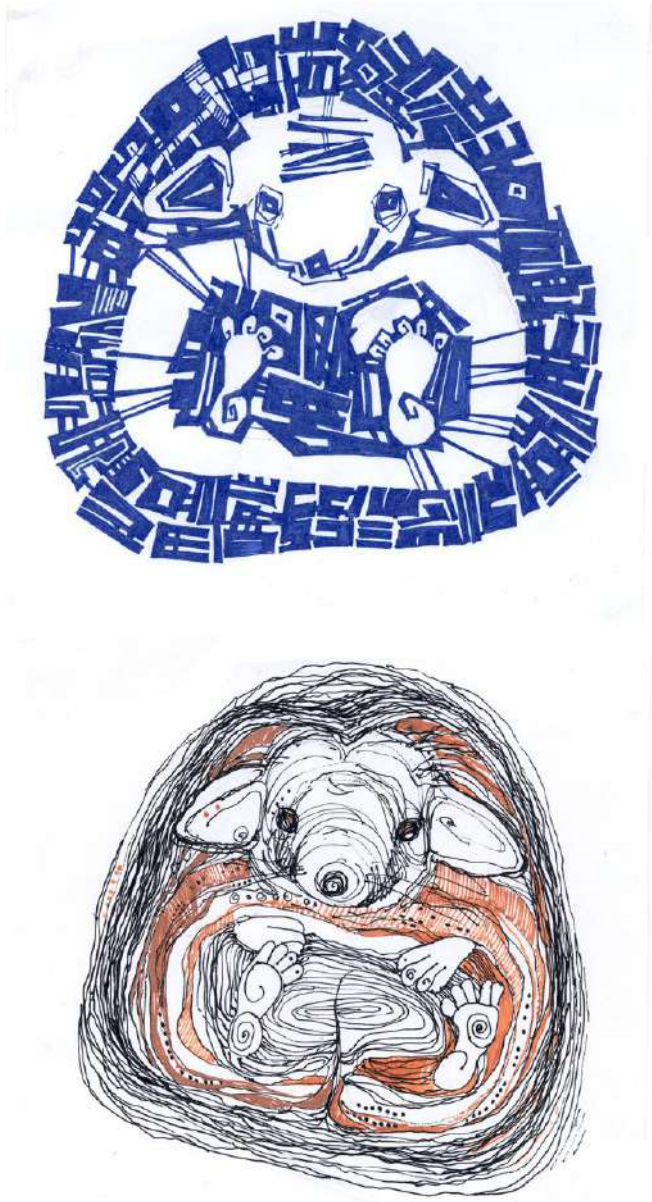
39. Stilizări, improvizări şi interpretări /animale/

40. Stilizări, improvizări și interpretări /animale/

41. Stilizări, improvizări și interpretări /animale/

42. Stilizări, improvizări și interpretări /animale/

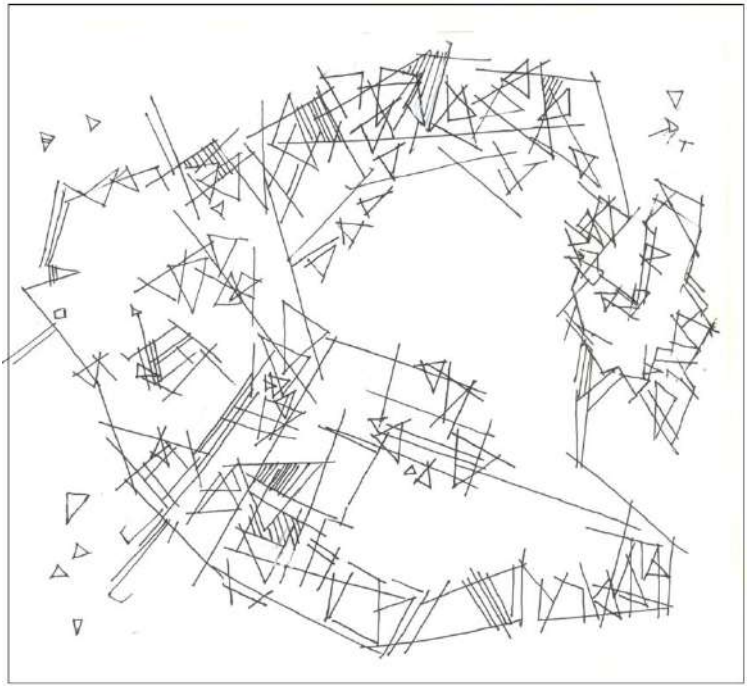
43. Stilizări, improvizări și interpretări /animale/

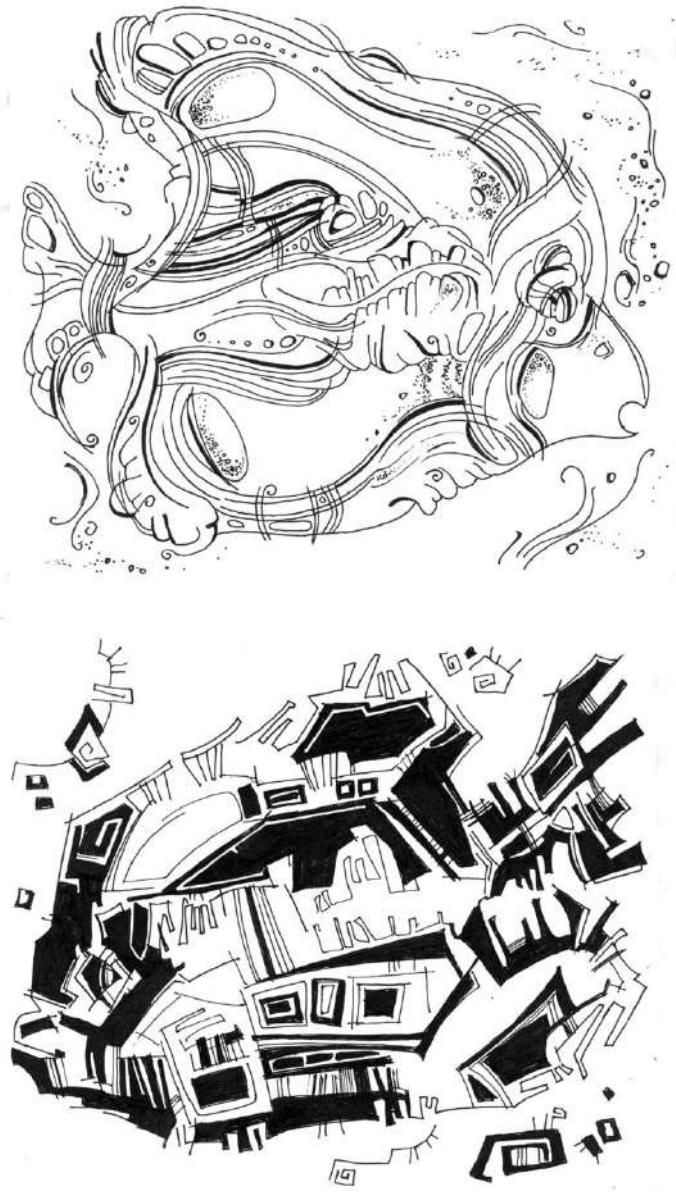

44. Stilizări, improvizări și interpretări /animale/

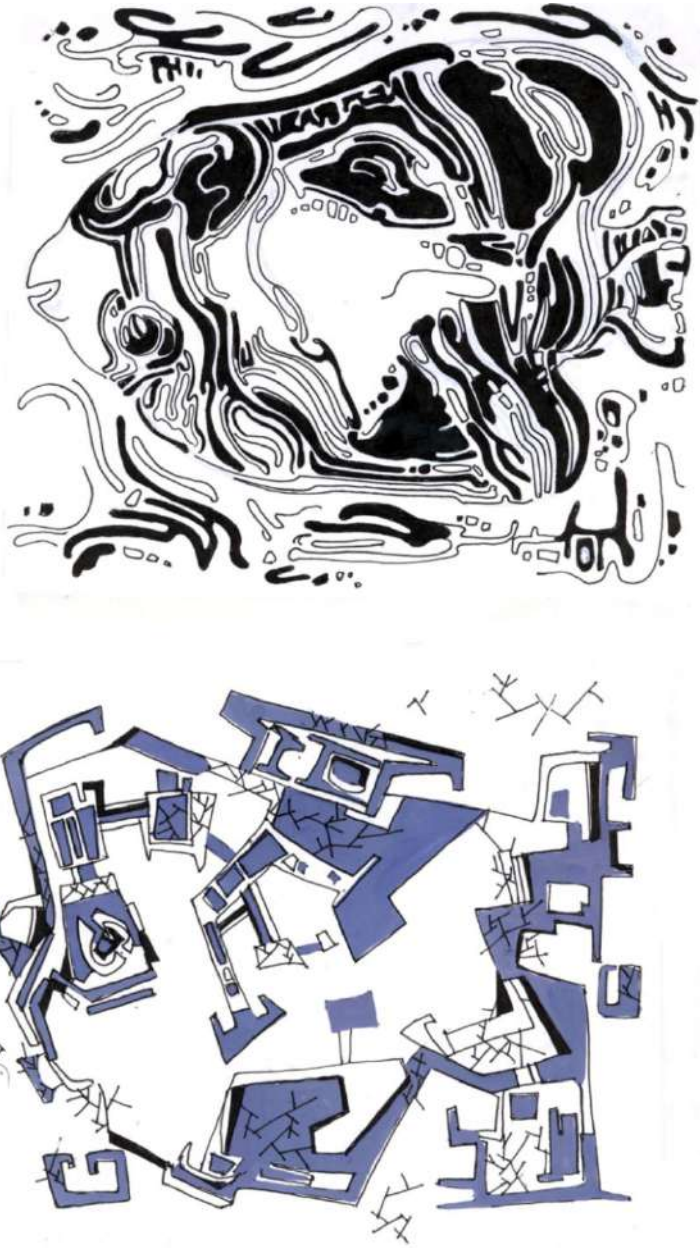

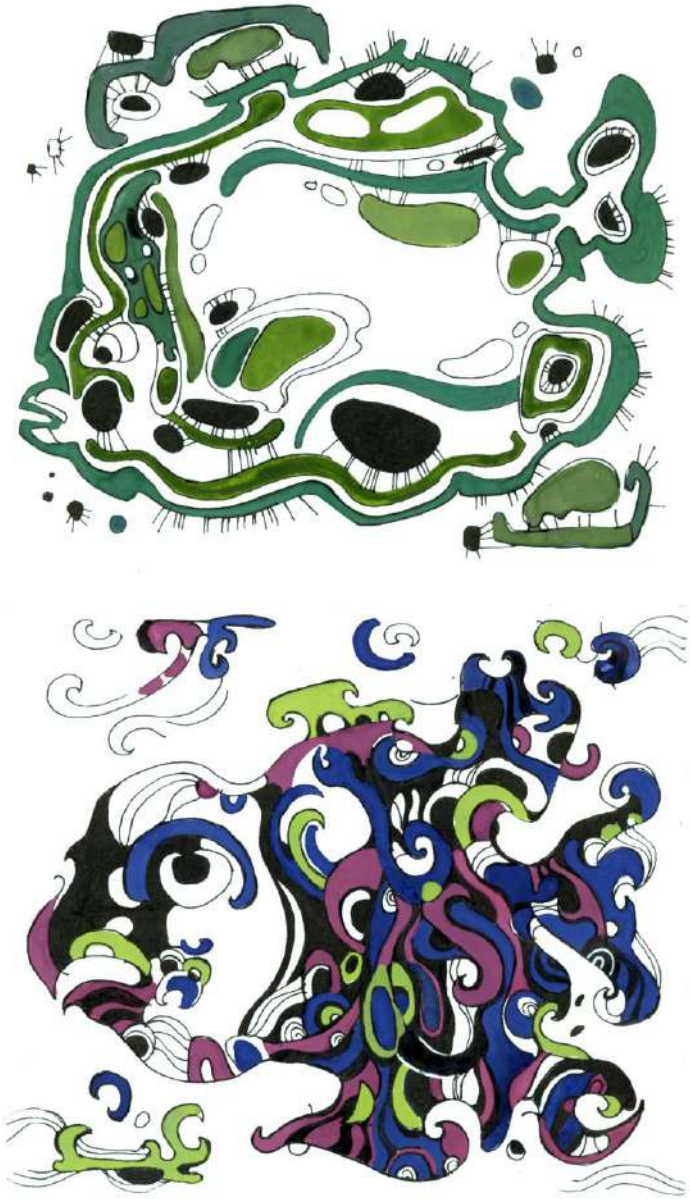
45. Stilizări, improvizări şi interpretări /peşti/

46. Stilizări, improvizări și interpretări /pești/

47. Stilizări, improvizări şi interpretări /peşti/

48. Stilizări, improvizări și interpretări /pești/

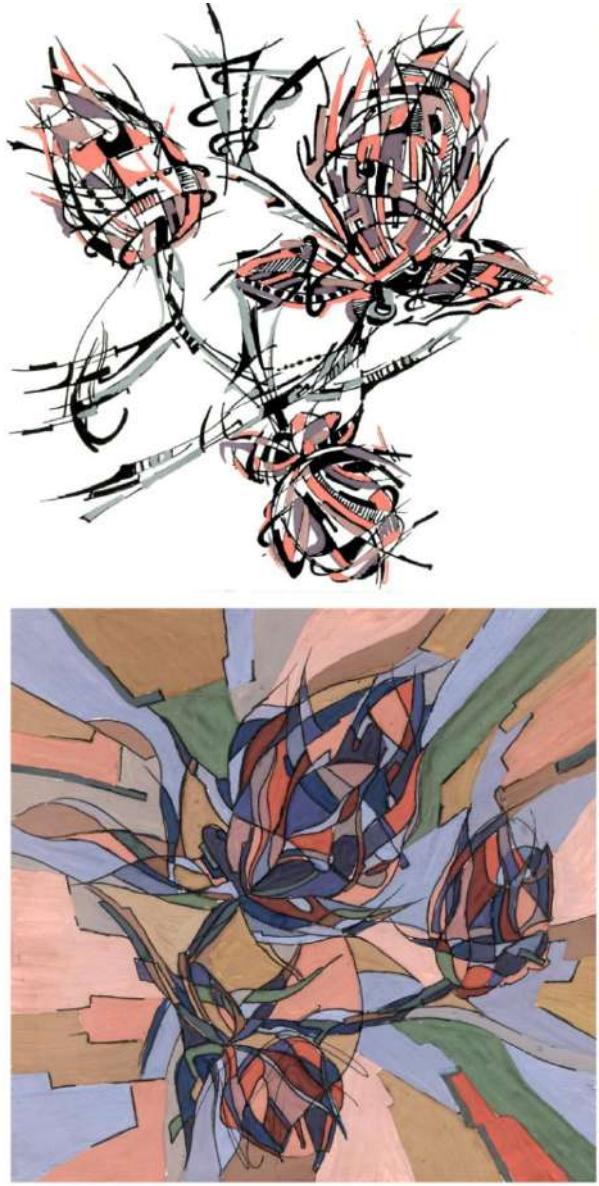
49. Stilizări, improvizări și interpretări /flori/

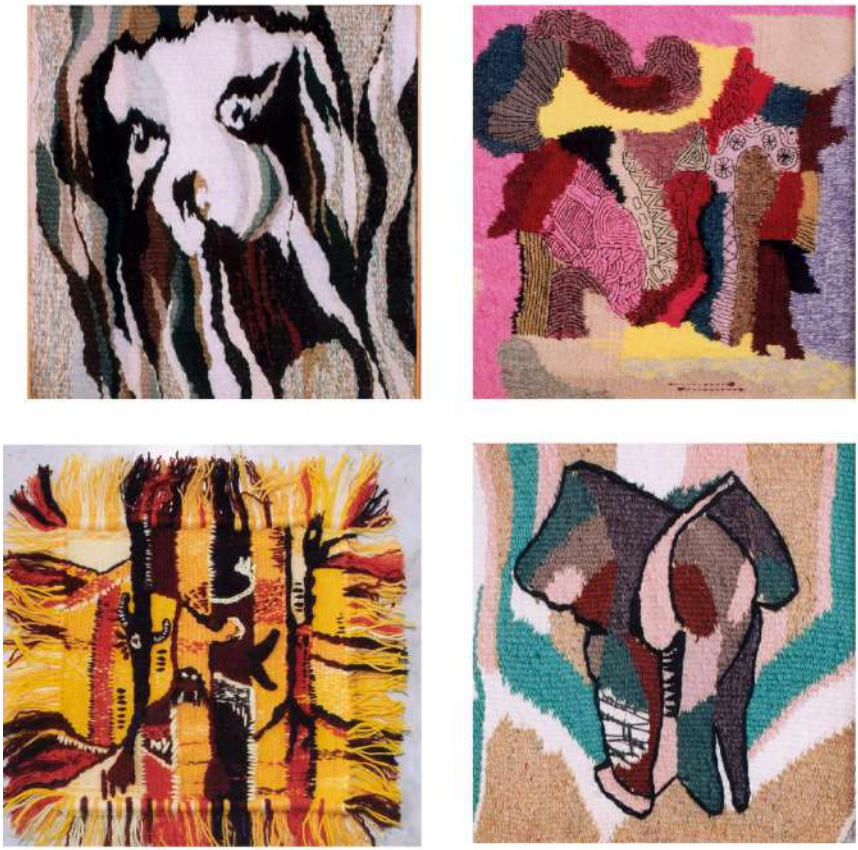
50. Stilizări, improvizări și interpretări /flori/

51. Stilizări, improvizări și interpretări /flori/

52. Stilizări, improvizări și interpretări /flori/

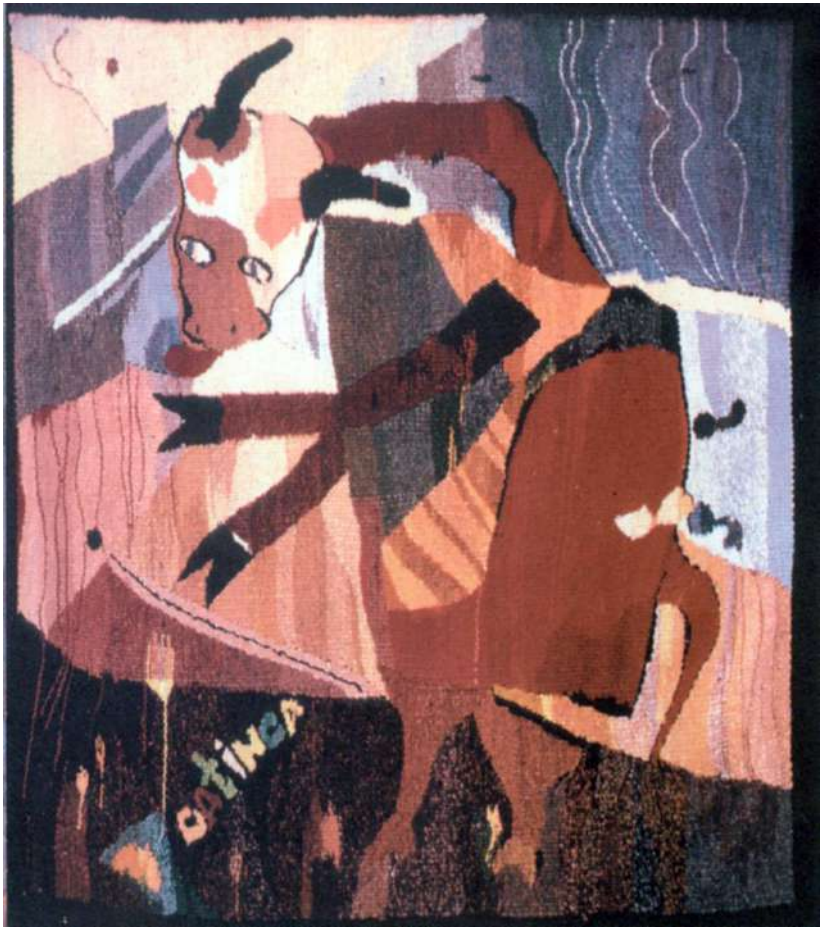
53. Stilizări /animale/ mini tapiserii

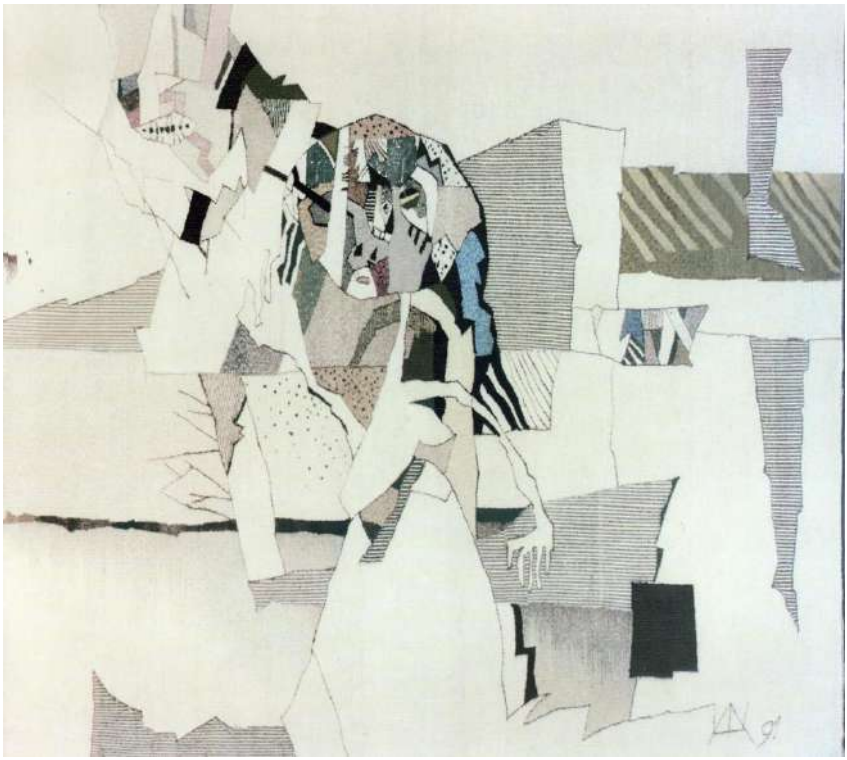
54. Stilizări /pești, insecte/ mini tapiserii

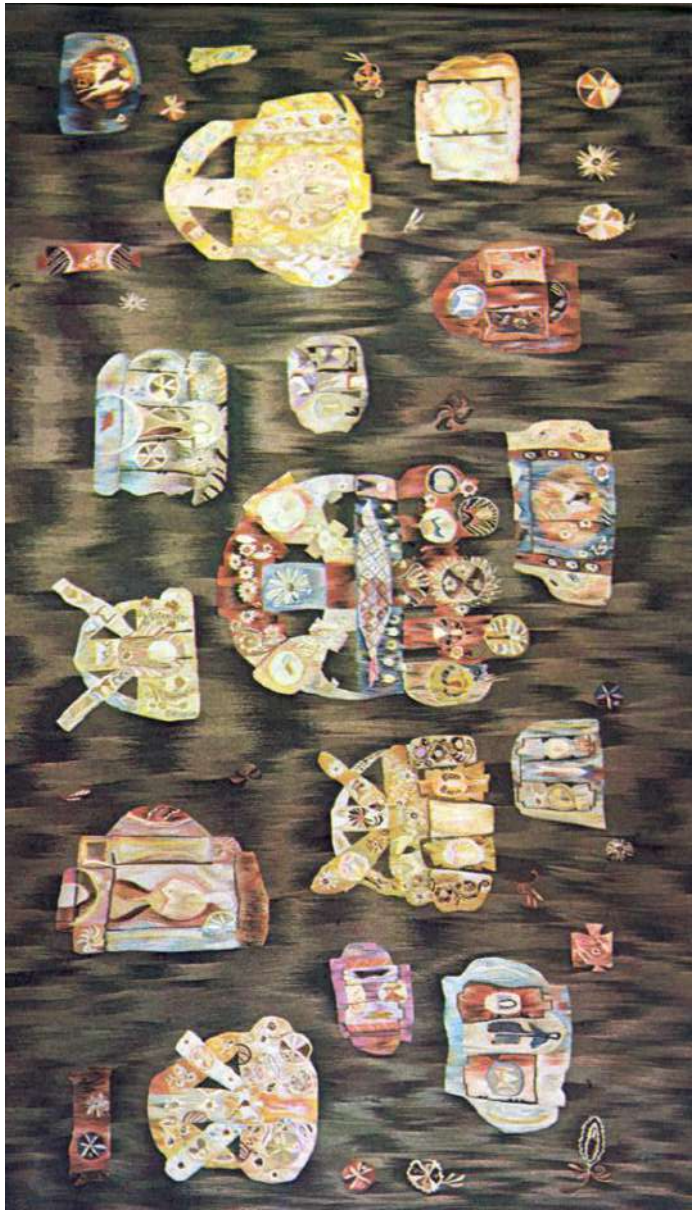
55. Ecaterina Ajder, Lie-Ciocârlie, *tapiserie, 1100x1300 mm*

56. Ecaterina Ajder, Zodie, *tapiserie 1000x1200 mm*

57. Ludmila Șevcenco, Compoziție, tapiserie, 2000x2000 mm

58. Anca Buoiaş, *Poveste*, tapiserie, 1500x600 mm

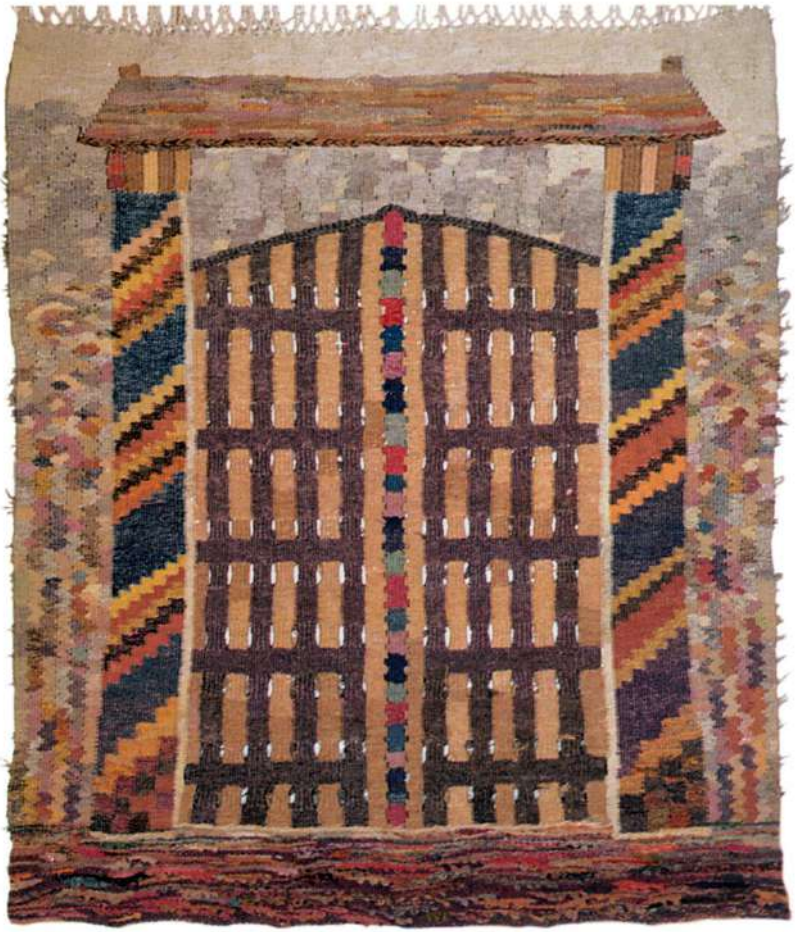
59. Stilizări, minitapiserie

60. Stilizări, minitapiserie

61. Stilizări, minitapiserie

62. Elena Bontea, Poarta raiului, *tapiserie 1100x950 mm*

63. Ecaterina Ajder, Nostalgii arhaice I, tapiserie 1000x800 mm

64. Ecaterina Ajder, Nostalgii arhaice II, tapiserie 1000x800 mm

65. Ecaterina Ajder, Compoziție, tapiserie 1000x800 mm